

Odborná studie

realizovaná v rámci projektu „Posilování sociálního dialogu prostřednictvím integrovaného systému podpory spolupráce zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů-iPodpora - 3. etapa“, registrační číslo projektu: CZ.03.1.52/0.0/18_09/0010386 financovaného Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Poskytovatel dotace: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Příjemce dotace: Asociace samostatných odborů (ASO)

Partner projektu: Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR (KZPS ČR)

Zaměstnanec v exekuci na trhu práce

Expertní skupina pro osoby se zdravotním postižením a osoby sociálně vyloučené

Mgr. Irma Procházková

Ing. Karel Rychtář

Dr. Jan Zikeš

Ing. Kateřina Augustová

JUDr. Jitka Hlaváčková

Praha 2020

Fenomén zadlužení, exekucí a osobních bankrotů stále více ovlivňuje chování nejen zaměstnanců ale i zaměstnavatelů na trhu práce. Cílem studie je porovnat výsledky teoretických materiálů s praktickými zkušenostmi zaměstnavatelů na základě provedených šetření u zaměstnavatelů na volném a chráněném trhu práce.

OBSAH

1. Úvod – podstata a příčiny problému s exekucemi, jeho vznik a vývoj a vliv na trh práce
2. Právní úprava – platná legislativa v oblasti exekucí, platné předpisy, které působí na situaci dlužníků a jejich chování na trhu práce
3. Prevence – co je podnikáno ze strany státu (připravovaná legislativa) a občanské společnosti (NNO) vs. co není a co chybí...
4. Zaměstnanec v exekuci a zaměstnavatel se zaměstnanci v exekuci
5. Dotazníková šetření – vyhodnocení výstupů z šetření na volném a chráněném trhu práce
6. Návrhy a doporučení změn
7. Shrnutí a závěr
8. Použitá literatura a zdroje

1. Úvod

Stále větší počet zaměstnavatelů se setkává s následky dluhů svých zaměstnanců, které jsou provázeny jejich exekučním vymáháním srážkami ze mzdy za práci. Zaměstnavatelé se tak stávají pasivními účastníky poměrně složitého a administrativně náročného procesu uspokojení nároku věřitelů na základě exekučních příkazů soudu.

Pokud je mezi zaměstnanci velký počet takových případů, znamená to nejen administrativu navíc – tedy i vyšší náklady zaměstnavatele na práci odborného personálu. Daleko vážnějším problémem je snížení motivace k práci u takových zaměstnanců. Obstavení příjmů – části mzdy vede k jejich pasivitě, ztrátě iniciativy, zájmu o vyšší výdělek, kterého by dosáhli třeba zvýšením kvalifikace nebo jen vyšším výkonem.

Reakce zaměstnavatelů jsou různé: od aktivní pomoci těmto zaměstnancům až po zcela bezprecedentní diskriminaci, snahu zbavit se takových zaměstnanců a odmítat v náboru jejich přijetí.

Liší se i postoje takto postižených zaměstnanců: od aktivního přístupu ve snaze efektivně řešit své zadlužení, případně oddlužení až po únik do agenturního zaměstnání či do šedé ekonomiky.

Je to bezesporu společenský problém, zdaleka nejen v České republice, ale podle dostupných informací je český trh práce zdaleka nejvíce postiženou zemí tímto problémem.

Na úvod pár čísel:

- podle statistik je v exekuci každý desátý ekonomicky aktivní Čech
- Ačkoliv počet lidí s exekucemi v roce 2019 poklesl, dramaticky se zvýšil počet exekucí na jednu osobu. V minulosti čelil každý sedmý občan 3,3 exekucím na osobu, v loňském roce to bylo už 6 exekucí na každého desátého „Zdroj: http://finance.idnes.cz/exekuce-narocna-administrativa-srazky-ze-mzdy-fl0-/podnikani.aspx?c=A160325_084653_podnikani_kho
- Mezi postiženými zaměstnanci převažují nízko a středně příjmové, často dělnické profese s hrubou mzdou v rozmezí 11 a 20 tisíc korun měsíčně, tedy nejen pod úrovní průměrné mzdy, ale i pod úrovní mediánové průměrné mzdy (cca 21,5 tis. měsíčně)
- Část dlužníků se nechá najímat agenturami, které vyplácejí část peněz i v hotovosti, takže mají peníze k dispozici hned po odvedené práci. Někteří dlužníci ani v agentuře dlouho nevydrží.

Statistiky exekucí

povinné osoby exekuce	počet exekucí	nařízení exekucí	ukončené
2017 863.000	4,679.000	733.807 (v r.2015)	475.781 (2015)
2020 786.815	4,476.000	507.764	545.00

počet vícečetných exekucí (více než 10)

2017	124.245
2019	131.300

nové exekuce

2017	597.412
2020	201.033

Průměrný počet exekucí na 1 povinného 5,77.

Průměrný věk dlužníka je 45 let, problém postihuje ekonomicky neaktivnější skupiny na vrcholu pracovního potenciálu.

Nepřekvapí ani statistiky regionálního rozložení největšího počtu a podílu dlužníků v exekuci. Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Moravskoslezský kraj, vyčnívají ještě okresy Domažlice, Klatovy, Bruntál, Jeseník. Více jak 10 exekucí je vedeno proti cca 151 000 tis. osob; přitom nominální částka nižší než 10 000 Kč se týká více jak 50 % dlužníků. Nejzávažnější informace je, že 90 % vyměřených exekucí je reálně nevymahatelných.

Především je nutno si uvědomit, že exekuce není příčinou problému, ale jeho následkem. Je produktem nezvládnutého dluhu, často řetězeného v dluhové spirále. Dluhy jsou produktem nedostatku finanční gramotnosti a nezvládnuté osobní odpovědnosti.

To, čemu se dříve říkalo chudoba, nouze, je dnes eufemisticky nazýváno sociální situací, sociálním znevýhodněním. Jako po celou existenci lidstva, bída a nouze i dnes postihuje lidi ze dvou příčin:

- Objektivní – způsobené okolnostmi, prostředím, situací, které daný člověk nemůže příliš ovlivnit
- Subjektivní – kde příčinou je jeho chování nebo přímo nezodpovědnost a lehkomyšlnost

Hranice nejsou ostré, zpravidla jsou přítomny obě příčiny v různé míře. Historicky posuzovala a hodnotila tyto příčiny rodina, komunita nebo obec. V dnešní převážně anonymní společnosti, jejíž pravidla svobody jednotlivce automaticky vycházejí z osobní odpovědnosti za jednání a jeho následky, nejsou instituce ani soudy schopny se skutečnými příčinami a mírou odpovědnosti zabývat. Sociální a právní systém často shodně přistupuje k dluhům agresivního alkoholika jako k dluhům samoživitelky.

Mnoho domácností si ale neuvědomuje, co má před sebou a jaká rizika to přináší. Získaná čísla z ČSÚ, ČNB, ČSSZ toto potvrzují. Snaha získávat postavení ve společnosti na základě množství majetku na úrovni luxusu, je schopna nastartovat kolotoč dluhů. Tento kolotoč je podporován ze strany úvěrových institucí a prodejců zboží a služeb, jež všechny slabiny lidí využívají, podporují a vycházejí jim vstříc. Marketing vedený na podkladě psychologie nastolil tvrdé pravidlo, jež nemilosrdně tvrdí, že kdo nemá, ten není. Vše se navíc schovává pod pojmem zvyšování životní úrovně bez ohledu na nejistou budoucnost. Moderní domácnost preferuje úhradu spotřebních výdajů nikoli z disponibilního důchodu nýbrž z vypůjčených peněz. Z údajů získaných z národních účtů evidovaných Českým statistickým úřadem, lze odvodit vývoj zadluženosti českých domácností v průběhu let. Z hlediska časového se velikost půjček v sektoru domácností do roku 2001 téměř neměnila. Hodnota zůstávala konstantní. Rychlý nárůst půjček se projevil nejvíce až do roku 2007, kdy meziroční nárůst objemu půjček dosahoval navýšení až o 144 mld. Kč. Teprve rok 2008 přinesl zvolnění tempa zadlužování. Začalo se projevovat působení státních organizací a medií na finanční gramotnost, upozorňování na dalekosáhlé dopady při nezvládnutí žití na dluh, změna postoje na straně poskytovatelů, především bank. Ty zvýšily svou obezřetnost při hodnocení bonity.

Pokud tedy chceme najít recept na řešení problému, je nutné se zabývat příčinami, platí zlaté pravidlo, že účinná prevence je efektivnější a mnohonásobně pro společnost levnější než řešení následků. Bohužel jsme svědky, stejně jako v mnoha jiných problémech, nekonečné řady především politicky atraktivních iniciativ, které vnímají exekuce jako epidemii a hledají cestu k řešení následků, namísto vývoje vakcíny a účinné prevence.

2. Právní úprava

Právní úprava exekučního řízení je obsažena ve více právních předpisech. Pro exekuce jsou nejdůležitějšími právními předpisy exekuční řád a občanský soudní řád.

Pojmy

Exekuce (z latinského executio, vykonání, provedení) neboli **vykonávací řízení** je nucený výkon exekučního titulu. Exekuce znamená vymožení peněžité částky od povinného (dlužníka) pro oprávněného (věřitele) v případě, že např. nedošlo k dobrovolnému plnění ze strany povinného ani po rozhodnutí soudu. Mezi nalézacím a vykonávacím řízením však neexistuje bezprostřední návaznost, exekuční řízení je samostatný druh civilního procesu se specifickými procesními zásadami a instituty, v jehož průběhu navíc vznikají nové hmotněprávní vztahy. Vždy ale musí nejdříve proběhnout řízení nalézací, jehož výsledkem musí být vykonatelný exekuční titul a teprve v případě dobrovolného nesplnění takto nalezeného a oprávněnému

přiznaného práva vůči povinnému lze podat návrh na zahájení exekuce. Bez návrhu oprávněného nelze vykonávací řízení zahájit.

Exekuční titul je vykonatelné rozhodnutí soudu, vykonatelný rozhodčí nález, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, vykonatelné rozhodnutí orgánu státní správy a územní samosprávy, nebo jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Výkon rozhodnutí/exekuce podle občanského soudního řádu zajišťuje soudní vykonavatel, který je zaměstnancem soudu, je tedy placen soudem a řízení o výkonu tohoto rozhodnutí je zpoplatněno podle zákona o soudních poplatcích. Podle občanského soudního řádu nemohou soudy vykonávat pouze ta rozhodnutí, která se primárně vykonávají ve správní nebo daňové exekuci. Návrh na zahájení výkonu rozhodnutí se podává k místně příslušnému okresnímu soudu, který po odstranění případných vad návrhu usnesením výkon rozhodnutí nařídí, přičemž v tomto usnesení zároveň rozhodne i o jeho nákladech, které se pak v rámci nařízeného výkonu také vymůžou. Soud, který výkon rozhodnutí nařídil, se zároveň postará o jeho provedení.

V každé věci může oprávněný navrhnout jen jeden způsob výkonu rozhodnutí. Vybrat si může podle toho, zda jde o vymození povinnosti zaplatit peněžitou částku (exekuce na peněžitě plnění), nebo o vymození jiné povinnosti (exekuce na nepeněžitě plnění), což je základní dělení i u dalších druhů exekucí. U peněžitého plnění to mohou být srážky ze mzdy, příkázání pohledávky, správa nemovité věci, prodej movitých věcí nebo prodej nemovitostí, poškození závodu nebo zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem. Nepeněžitá povinnost se vymáhá vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů.

Soudní výkon rozhodnutí končí především vymožením pohledávky oprávněného a nákladů tohoto výkonu, lze ho však ještě předtím zastavit ze zákonem stanovených důvodů, jako je např. neexistence vykonatelného exekučního titulu, již splněná vymáhaná povinnost nebo nedostatek exekučně postižitelného majetku. O zastavení rozhoduje soud i bez návrhu.

Výkon rozhodnutí/exekuce podle exekučního řádu provádí soudní exekutor – soukromá fyzická osoba, kterou stát pověřil exekutorským úřadem, náklady exekuce platí zpravidla povinná osoba.

Prostřednictvím (soukromého) soudního exekutora lze vykonat libovolný exekuční titul, s výjimkou rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé děti a ochrany proti domácímu násilí a některých cizích rozhodnutí. Exekuci provede ten soudní exekutor, kterého v exekučním návrhu označí oprávněný a který je zapsán v rejstříku zahájených exekucí, přičemž prvním úkonem takto vybraného soudního exekutora je právě zápis v zákoně stanovených údajů do tohoto rejstříku. Elektronický rejstřík zahájených exekucí je neveřejný, je spravován

Ministerstvem spravedlnosti a nahlížet do něj mohou soudy, exekutorská komora a soudní exekutoři. Exekuční návrh podává oprávněný k soudnímu exekutorovi, kterého chce provedením exekuce pověřit. Ten jej po odstranění případných vad postoupí exekučnímu soudu, kterým je okresní soud, v jehož obvodu má povinný místo trvalého pobytu. Exekuční soud poté daného soudního exekutora pověří jejím provedením, jestliže jsou splněny zákonné předpoklady. Pověření není soudním rozhodnutím a nelze se proto proti němu odvolat, účastník řízení může uplatnit pouze návrh na zastavení zahájené exekuce. Po pověření soudní exekutor zašle povinnému do vlastních rukou (po 10 dnech od výzvy k vyzvednutí nastává fikce doručení) především vyznění o zahájení exekuce a výzvu ke splnění vymáhané povinnosti. Od té chvíle povinný nesmí nakládat se svým majetkem (generální inhibitorium), pokud však do 30 dnů dobrovolně splní vymáhaný nárok včetně nákladů exekuce, exekuce tím zanikne. Jinak ji soudní exekutor provede.¹

Soudní exekutor může v jedné věci zvolit více způsobů exekuce zároveň, pro každý z nich pak vydá zvláštní exekuční příkaz (avšak nebrání-li to účelu exekuce, musí před prodejem movitých nebo nemovitých věcí upřednostnit přikázání pohledávky z bankovního účtu¹. Exekuce ukládající zaplacení peněžité částky může být provedena srážkami ze mzdy a jiných příjmů, přikázáním pohledávky, prodejem movitých nebo prodej nemovitých věcí, postižením závodu, zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech, správou nemovité věci, pozastavením řidičského oprávnění. Exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky lze provést vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů. O nákladech exekuce je pak rozhodnuto v samostatném příkazu k úhradě nákladů exekuce, přičemž tyto náklady se také vymáhají v rámci již nařízené exekuce.¹

Podobně jako soudní výkon rozhodnutí končí exekuce především vymožením pohledávky oprávněného a nákladů exekuce, lze již však také ještě předtím ze stejných důvodů zastavit. O zastavení rozhoduje i bez návrhu soudní exekutor, pokud ale v případě podaného návrhu tomuto návrhu nevyhoví, postoupí jej exekučnímu soudu, který rozhodne s definitivní platností.

Daňová exekuce

Daňová exekuce slouží pouze k vymáhání daňových nedoplatků a nedoplatků na pokutách, udělených v daňovém řízení. Vymáhajícím orgánem a zároveň v pozici oprávněného je správce daně, tedy finanční úřad, který kromě využití tohoto typu exekučního řízení může podat i návrh na provedení exekuce prostřednictvím soudního exekutora. Právní úprava daňové exekuce je obsažena v daňovém řádu a subsidiárně se využívá občanský soudní řád. Exekučním titulem je zde vykonatelný výkaz nedoplatků, vykonatelné rozhodnutí ukládající peněžité plnění nebo vykonatelný zajišťovací příkaz.

O zahájení daňové exekuce rozhodne z úřední povinnosti správce daně a to tak, že vydá vlastní daňový exekuční příkaz, který může znít na provedení exekuce přikázáním pohledávky,

srážkou ze mzdy nebo jiného příjmu, prodejem movitých věcí, prodejem nemovitostí nebo postižením jiných majetkových práv. Náklady této exekuce se vymáhají

Správní exekuce

V rámci správní exekuce nejen vymáhá správní orgán povinnost, kterou v určitém správním řízení uložil, ale návrh na zahájení může podat i libovolná osoba, které bylo vykonatelným správním rozhodnutím přiznáno určité právo, případně byl správním orgánem schválen vykonatelný smír a z tohoto smíru ji vymáhané právo plyne. Návrh na zahájení správní exekuce se podává k exekučnímu správnímu orgánu, kterým je většinou obecní úřadobce s rozšířenou působností, případně jiný obecní úřad, krajský úřad nebo i jiný správní úřad. Pokud jím je ten správní orgán, který vydal exekuční titul, pak o zahájení vykonávacího řízení, ve kterém vystupuje jako exekuční správní orgán a zároveň je v pozici oprávněného, rozhodne z úřední povinnosti.

Provedení správní exekuce se liší podle toho, zda je vymáháno peněžitě plnění, nebo nepeněžitě. Pro exekuci peněžitého plnění se použije stejný postup, jako u exekuce daňové. O provedení exekuce nepeněžitého plnění rozhodne exekuční správní orgán vydáním vlastního správního exekučního příkazu, který může znít na provedení náhradního výkonu v případě zastupitelného plnění, přímé vynucení v případě nezastupitelného plnění (zejména vyklizením, odebráním movité věci nebo předvedením) nebo na ukládání donucovacích pokut. O nákladech správní exekuce rozhodne exekuční správní orgán a nebudou-li povinným uhrazeny dobrovolně, budou také posléze exekučně vymáhány.

Oddlužení podle insolvenčního zákona

Nová pravidla pro vyhlášení osobního bankrotu platí od června 2019

Jedná se o největší úpravu zákona č. 31/2019 Sb. za posledních více jak 10 let

Soudy přestaly předem zkoumat, zda dlužník zvládne splatit alespoň 30 % dluhů

Dlužník musí splácet minimálně 2x 1 089 korun měsíčně (insolvenčnímu správci a věřitelům)

Dlužník je povinen vynaložit veškeré úsilí, aby splatil co největší část svých dluhů

Pokud se nepodaří splatit ani 30 % dluhů, bude na konci období soud posuzovat, jestli dlužník vynaložil veškeré úsilí (oddlužení může potvrdit, nebo zamítnout)

Novinkou je zkrácena varianta oddlužení na 3 roky (je ale nutné splatit 60 % dluhů)

Žadatel o osobní bankrot musí i nadále mít alespoň 2 dluhy u 2 různých věřitelů

Dlužník musí mít připravený rozpočet, jeho výdaje nesmí překročit „nezabavitelnou částku“

K návrhu na oddlužení již není nutné přikládat kompletní seznam všech dluhů

Nezabavitelná částka příjmu se výrazně zvýšila.

Návrh na oddlužení musí vypracovat právník, akreditovaný poradce, insolvenční správce, nebo exekutor (jiný, než který už vede exekuční řízení). Sami, tedy bez odborného prostředníka, mohou žádost na vlastní oddlužení podat pouze lidé s právníckým nebo ekonomickým

vzděláním v magisterském studiu, případně lidé, kteří mají zkoušku insolvenčního správce. Pokud se dlužník rozhodne podat návrh přes odborníka, musí počítat s poplatky. Maximální částka, kterou si mohou za sepsání návrhu účtovat ale nesmí přesáhnout 4000 korun (bez DPH), případně 6000 Kč bez DPH při společném oddlužení manželů.

Lepší možností tak může být vyřízení žádosti o oddlužení přes neziskové organizace, ty si za vypracování návrhu neberou žádnou odměnu. Musí se však jednat o akreditované organizace, vedené u ministerstva spravedlnosti (jejich seznam naleznete na [webu ministerstva](#)). Nevýhodou této varianty nicméně je jejich přetížení a dlouhá čekací doba.

Právní předpisy upravující exekuční řízení

- Zákon č. 120/2001 Sb. - exekuční řád, v platném znění
- Zákon č. 99/1963 Sb. - občanský soudní řád, v platném znění
- Zákon č. 292/2013 Sb. – zákon o zvláštních řízeních soudních
- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení v platném znění
- zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí“),
- zákon č. 191/2020 Sb. – o některých opatřeních ke zmírnění dopadu epidemie koronaviru SARS-CoV 2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.
- vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „jednací řád“),
- vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o postupech při výkonu exekuční činnosti“),
- nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postížitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách) (dále jen „nařízení o nezabavitelných částkách“),
- vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekutorský tarif“),
- vyhláška č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu (dále jen „vyhláška o výši náhrady nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 89a ex. ř.“), a
- vyhláška č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o centrální evidenci exekucí“).

Exekuční řád a občanský soudní řád

Exekuční řízení je upraveno zejména v části první hlavě třetí až páté a v hlavě sedmé a osmé exekučního řádu. Pokud určité otázky nejsou upraveny exekučním řádem, použije se občanský soudní řád, a to zejména jeho část šestá o výkonu rozhodnutí.

Současná právní úprava je poznamenána okolností, že v českém právním řádu existují jednak řízení o výkon rozhodnutí a jednak exekuční řízení.

Řízení o výkon rozhodnutí je vývojově starší. Je upraveno v části šesté občanského soudního řádu (§ 251 a násl. o. s. ř.). Bylo zavedeno (v původní podobě) s účinností od 1. dubna 1964.

Exekuční řízení bylo zavedeno s účinností od 1. září 2001. Specifikem právní úpravy exekučního řízení (ta je obsažena v exekučním řádu) je okolnost, že tato právní úprava neupravuje exekuční řízení v úplnosti – pro některé otázky je potřeba použít právní úpravu řízení o výkon rozhodnutí (obsaženou v části šesté občanského soudního řádu), přitom jde ovšem stále o exekuční řízení, a nikoliv o řízení o výkon rozhodnutí.

Zákon o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí

Zákon o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí upravuje postup soudů, soudních exekutorů, správců daně a orgánů veřejné správy při provádění exekucí v případě, jsou-li exekucemi nařízenými soudem, správcem daně nebo orgánem veřejné správy souběžně postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty (§ 1 zákona o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí).

Zákon o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí stanoví, jak postupovat při různých způsobech provádění exekuce [exekuce ve smyslu § 2 písm. a) zákona o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí], tedy která vymáhaná pohledávka se uspokojí, resp. která exekuce se provede. Stanoví tak pravidla pro srážky ze mzdy a jiných příjmů, příkázání pohledávky, prodej movitých věcí, prodej nemovitostí, správu nemovitosti a prodej podniku.

Jednací řád a vyhláška o postupech při výkonu exekuční činnosti

Jednací řád je vyhláška, kterou se provádí občanský soudní řád (§ 374 o. s. ř.) a která podrobněji upravuje postup soudů při výkonu rozhodnutí (§ 374 odst. 1 o. s. ř.), a to zejména část devátá jednacího řádu (§ 45 a násl. jednacího řádu).

Jednací řád tak upravuje podrobněji průběh řízení o výkon rozhodnutí podle části šesté občanského soudního řádu, upravuje zejména postup soudního vykonavatele (srov. § 4 jednacího řádu).

Podle § 1 odst. 1 vyhlášky o postupech při výkonu exekuční činnosti úkony soudního vykonavatele činí v exekučním řízení vykonavatel soudního exekutora. Podle § 11 vyhlášky o postupech při výkonu exekuční činnosti dále platí, že nestanoví-li exekuční řád nebo uvedená vyhláška jinak, použijí se pro postup soudního exekutora při provádění jednotlivých způsobů exekuce přiměřeně ustanovení části deváté oddílu druhého až pátého jednacího řádu. Jednací řád se tedy v tomto rozsahu použije i pro exekuční řízení.

Nařízení o nezabavitelných částkách

Nařízení o nezabavitelných částkách stanoví pravidla pro výpočet

- nezabavitelné částky ve smyslu § 278 o. s. ř., tedy částky, která nesmí být dlužníkovi (povinnému) sražena při exekuci při srážkách ze mzdy a jiných příjmů (srov. § 60 ex. ř.) a
- částky, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy vypočtený po odečtení nezabavitelné částky (§ 279 odst. 3 o. s. ř.).

Exekutorský tarif a vyhláška o výši náhrady nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 89a ex. ř.

Exekutorský tarif upravuje mj. výši nákladů exekuce (§ 87 odst. 1 ex. ř.), tedy:

- odměny exekutora za výkon exekuční činnosti,
- odměny správce obchodního závodu,
- náhrady hotových výdajů,
- náhrady za ztrátu času, a
- náhrady za doručení písemností.

Vyhláška o výši náhrady nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 89a ex. ř. upravuje se vztahuje k případům, kdy účastník exekučního řízení není zastoupen ve smyslu § 137 odst. 2 o. s. ř., tedy není v exekučním řízení zastoupen zejména advokátem.

Pokud takový účastník nedoloží výši hotových výdajů svých nebo svého zástupce (jiného, než zástupce ve smyslu § 137 odst. 2 o. s. ř.), má právo na jejich náhradu v paušální výši určené vyhláškou o výši náhrady nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 89a ex. ř. Paušální náhrada zahrnuje hotové výdaje účastníka a jeho zástupce.

Vyhláška o centrální evidenci exekucí

Vyhláška o centrální evidenci exekucí upravuje postup pro zápis a výmaz údajů v centrální evidenci exekucí a pro její vedení, provoz a správu.

V § 5 odst. 1 vyhlášky o centrální evidenci exekucí je stanovena výše odměny Exekutorské komory České republiky za každé poskytnutí elektronického údaje z centrální evidence exekucí. V § 5 odst. 4 též vyhlášky je stanoven poplatek za výpis (v listinné podobě) z centrální evidence exekucí nebo potvrzení (v listinné podobě) o tom, že určitý údaj v centrální evidenci exekucí není zapsán. Výpis, resp. potvrzení, lze získat také na vybraných pobočkách České pošty, s. p.

Metodické stanovisko ministerstva spravedlnosti k součinnostním dotazům soudních exekutorů na plátce mzdy povinných.

Podle tohoto stanoviska **může** exekutor po plátcí mzdy požadovat

- ☐ sdělení, zda je se zaměstnancem uzavřena pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo dohoda o provedení práce,
- ☐ předpokládané trvání pracovního poměru či dohody,
- ☐ výši čisté mzdy za období posledních nejvýše 6 měsíců,
- ☐ informace o srážkách, které jsou plátcem již ze mzdy prováděny (výše srážky a subjekt, pro který je sráženo),
- ☐ výplatní termín,
- ☐ pořadí vymáhané pohledávky.

Exekutor **nesmí** požadovat:

- ☐ informace o rodinných poměrech povinného (například počet dětí),
- ☐ informace o majetkových poměrech povinného (například identifikaci motorového vozidla, kterým se povinný dopravuje do práce),

- ❓ číslo účtu, na který je povinnému zasílána mzda, či kód banky,
- ❓ telefonní číslo a e-mailovou adresu povinného,
- ❓ adresu povinného.

Exekutor může, pokud to zdůvodní, požadovat i další údaje, ale nikdy ne ty, které požadovat nesmí.

Stanovisko rovněž stanoví, že exekutor musí stanovit lhůtu pro odpověď na součinnostní dotaz standardně v délce 15 dnů, jen ve zvlášť odůvodněných případech může tuto lhůtu zkrátit, ale nejméně na 7 dnů.

Přesto, že toto stanovisko je z ledna 2020, situace v komunikaci s exekutory se zlepšuje jen pomalu.

3. Připravované změny legislativy

V současné době jsou v parlamentu projednávány dvě významné novely, které zasáhnou do úpravy exekucí.

Vládní návrh novely občanského soudního řádu a exekučního řádu ST 295

Postup soudů v řízení o výkonu rozhodnutí je upraven v občanském soudním řádu, případně prováděcích právních předpisech (vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)). Postup soudních exekutorů při výkonu exekuční činnosti je upraven v zákoně č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; podpůrně se v tomto řízení použije občanský soudní řád. Dále je třeba zmínit prováděcí právní předpisy k exekučnímu řádu, např. vyhlášku č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.

Platná právní úprava především

1. neumožňuje v dostatečné míře řešit otázku vícečetných exekucí, zejména problémy spojené s tím, že jednotlivá exekuční řízení mohou být vedena vůči témuž povinnému několika soudními exekutory; zároveň exekuční řád dostatečně nereguluje možnost oprávněného zahájit exekuční řízení.
2. neumožňuje nahradit plátcí mzdy, který je ze zákona povinen provádět stanovené úkony v rámci výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, ani částečně náklady spojené s touto činností.

Cílem návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, je řešení problému vícečetných exekucí a změna právní úpravy práv účastníků, případně osob zúčastněných na řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení (zejména náhrada nákladů plátce mzdy ve výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy).

Předkládaná právní úprava by měla řešit především problém vícečetných exekucí, který je vzhledem k počtu takových exekucí a důsledkům tohoto jevu na celý systém vymáhání exekucí a jeho subjekty velmi aktuální.

Pokud dojde k přiznání nákladů zaměstnavatelů, odpadne jeden z aspektů, který způsobuje obtížnou zaměstnatelnost lidí v exekucích.

Stále se zvyšuje počet případů výkonů rozhodnutí či exekucí srážkami ze mzdy, které na základě usnesení soudů nebo exekučních příkazů soudních exekutorů nebo exekučních příkazů vydaných správními úřady, provádějí zaměstnavatelé jako plátcí mzdy.

Obsluha těchto případů jde k finanční tíži zaměstnavatelů, včetně poukazování sražených částek oprávněným osobám nebo exekutorům. Přitom soudní exekutoři k vymáhaným částkám připočítávají své náklady (ty mají hrazené) a svoji odměnu, které zvyšují vymáhanou pohledávku. Zaměstnavatelé tak zabezpečují na své náklady veřejnou službu, což je trvale neudržitelné.

Za náklady ve smyslu zákonů uvedených výše lze považovat nejen bankovní poplatky, které zaměstnavatel (plátce mzdy) uhradí bance za každý provedený převod finančních prostředků, ale i náklady vznikající mu samotným poskytnutím lidských zdrojů ke zpracování související administrativy (mzdy účetního, daňového specialisty a administrativních pracovníků a také jejich čas strávený zpracováním platby).

V novele občanského soudního řádu a exekučního řádu byla stanovena paušální náhrada těchto nákladů jako jednorázovou, ve výši 500 Kč za každou exekuci/výkon rozhodnutí vůči 1 zaměstnanci.

Novela řeší i další problém. Opakovaně se ukázalo, že komunikace exekutorů směrem k zaměstnavatelům neprobíhá ve správné rovině. Zaměstnavatelé jsou mnohdy ze strany exekutorů vnímáni při plnění zákonné povinnosti poskytnout exekutorskému úřadu součinnost dle exekučního řádu jako jakýsi „spolupovinní“.

Dle platné právní úpravy jsou zaměstnavatelé povinni poskytnout exekutorovi součinnost bez zbytečného odkladu, a je-li to technicky možné, v elektronické podobě. Právě toto způsobuje v praxi s ohledem na značné množství exekucí, kterými se v současné době zaměstnavatelé zabývají problém, protože zákon nijak nedefinuje výčet požadovaných dat a jejich strukturu a exekutoři právní úpravu vykládají převážně extenzivně. Mnohdy tak, že po zaměstnavatelích požadují data a údaje, které jim dle platné úpravy mají poskytnout orgány státní správy,

orgány samosprávy a právnické osoby, které z úřední moci jsou zvláštním právním předpisem pověřeny k vedení evidence osob nebo jejich majetku nebo vzhledem k předmětu své činnosti vedou evidenci osob a jejich majetku. Mimo tyto údaje je často požadavek na součinnost zcela mimo možnosti zaměstnavatele nebo i v rozporu se zákoníkem práce, protože zaměstnavatel nesmí požadovat ani sbírat informace, které s výkonem práce nesouvisejí. Výzva exekutora je vždy doplněna poučením o možné pořádkové pokutě za nesplnění součinnosti. Exekutoři tak vysloveně tlačí zaměstnavatele (především pak jejich zaměstnance ze mzdových účtáren) hrozbou pokut do situace, kdy by mohlo dojít k porušení zákoníku práce. Vzhledem k zadluženosti obyvatelstva se s exekučními výzvami potýká, čím dál více zaměstnavatelů. Ukazuje se, že navíc stoupá stále počet mnohočetných exekucí na jednoho zaměstnance. Mzdová účtárna tak musí rovněž sledovat pořadí srážek a pohledávky s lepším pořadím. Lze tedy předpokládat, že k porušování zákoníku práce leckde dojít mohlo, jestliže mzdová účtárna podlehla tlaku exekutora, který se zaštiťuje pokutou s odkazem na exekuční řád a občanský soudní řád. Požadavky exekutorů na informace o majetku zaměstnanců zcela zjevně vybočují z mezí, kdy je legálně zaměstnavatel oprávněn toto zjišťovat.

Poslanecký návrh novely exekučního řádu ST 545

Základní zásady činnosti exekutora jsou uvedeny v § 2 zákona 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád, dále jen EŘ):

§ 2

(1) Exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Při výkonu exekuční činnosti je vázaný jen Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení.

(2) Exekutor je povinen vykonávat svědomitě své povolání a při jeho výkonu a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost exekutorského povolání nebo ohrozit důvěru v nezávislý, nestranný a spravedlivý výkon exekuční činnosti.

Požadavky na činnost exekutora jsou tedy definovány podobně, jako požadavky na činnost soudce. Úkony exekutora se dle ust. § 28 věty druhé považují za úkony exekučního soudu. Toto ustanovení zakládá postavení soudního exekutora jako orgánu veřejné moci, což je podmíněno jeho nestranností. Reálná úprava exekučního řízení v České republice však podle názoru předkladatelů neumožňuje praktické uplatnění těchto zásad.

V § 28 EŘ je stanoveno, že *“Exekuci vede ten exekutor, kterého v exekučním návrhu označí oprávněný a který je zapsán v rejstříku zahájených exekucí.”* Vzniká tak stav, kdy exekutor má být nezávislý a nestranný, avšak fakticky je vybírán jednou stranou sporu, na které je - jak bude podrobně popsáno dále - ekonomický závislý.

Osoba vykonávající pravomoci orgánu veřejné moci (ať už jde o soudce, úředníka či třeba lesní stráž) musí vystupovat vždy nestranně. V řízeních vedených před orgány veřejné moci je krajně neobvyklé, aby si jeden z účastníků řízení samostatně, bez ohledu na vůli protistrany, vybíral konkrétní úřední osobu, která řízení povede a bude rozhodovat. Je například nemyslitelné, aby

si žalobce u soudu jednostranně určil soudce. Z tohoto pohledu je postavení soudních exekutorů abnormální, a jak se postupně rozšiřuje okruh otázek, o kterých exekutor rozhoduje, také stále méně udržitelné. Tento nerovný vztah mezi oprávněným (věřitelem) a povinným (dlužníkem) byl již napaden skupinou senátorů u Ústavního soudu (konkrétně spisová značka Pl. ÚS 15/18).

Jedním z hlavních předpokladů nezávislosti je nezávislost ekonomická. tento předpoklad byl ostatně vysloven už v důvodové zprávě k samotnému exekučnímu řádu: *“Nezávislost (i ekonomická na státu) je základním předpokladem exekutorovy nestrannosti při výkonu exekuční činnosti. Pověření státem k této činnosti dává exekutorovi veřejnou důvěru, autoritu a vážnost.”* Stejného názoru je i Ústavní soud, když v četných nálezech k platům soudců vyslovil, že jedním z pilířů nezávislosti soudců je materiální zajištění. Přiměřeně by toto mělo platit i pro soudní exekutory.

V případě exekučního řízení zde však existuje jasná závislost mezi jedním z účastníků řízení - oprávněným - a soudním exekutorem. Jedná se o závislost procesní a ekonomickou. Exekutor by v řízení neměl chránit pouze zájmy oprávněného, ale dohlížet na zákonnost celého řízení a chránit i zájmy povinného, pokud hrozí jejich porušení. V praxi jsou však exekutoři tlačeni k tomu, aby tak nečinili, protože oprávněný by si je příště k provedení exekuce ne zvolil. V případě tzv. institucionálních věřitelů, často spravují tisíce pohledávek, by změna exekutora mohla být i likvidační. Tento stav není žádoucí. Původní záměr byl zřejmý: Exekutor bude ekonomicky motivován, aby vymáhal pohledávky, jak nejlépe může, čímž poroste jeho zisk. V současné době však nezřídka dochází k případům, kdy exekutor je nucen jít nad rámec zákona či zvolit nepřiměřené prostředky, jinak by byla ohrožena jeho ekonomická existence.

Úzké faktické a smluvní vztahy mezi exekutory a věřiteli zakládají důvodné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti jejich rozhodování.

K významnému rozšíření oprávnění exekutora došlo zákonem č. 286/2009 Sb. účinného dne 1. 11. 2009. Soudnímu exekutorovi bylo svěřeno oprávnění odstraňovat vady podání (§43 o.s.ř.), rozhodování o návrhu povinného na odklad exekuce (§ 54 EŘ), o návrhu na zastavení exekuce (§ 54 EŘ), o návrhu třetí osoby na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68 EŘ), provádění rozvrhového jednání a vydávání rozhodnutí o rozvrhu výtěžku dražby nemovitých věcí atd. Exekutor také ustanovuje povinnému opatrovníka (§ 44 EŘ) nebo činí úkony soudu prvního stupně v odvolacím řízení apod.

Zákonem č. 396/2012 Sb., takzvanou „velkou novelou“ exekučního řádu došlo k dalšímu posílení postavení exekutora. Soudní exekutor nyní může ve stanovených případech rozhodnout o odmítnutí či zamítnutí exekučního návrhu. Tím exekutor může celé řízení ukončit. V rukou exekutora se tak soustředilo prakticky veškeré prvostupňové rozhodování v exekučním řízení, včetně rozhodnutí, kterým se řízení končí.

Konečně, zákonem č. 139/2015 Sb. přešla na exekutora pravomoc rozhodovat o návrhu manžela povinného na zastavení exekuce, je-li exekucí postižen majetek ve společném jmění manželů ve větším než zákonném rozsahu (§ 55 odstavec 1 EŘ), což byla původně otázka řešená soudem v rámci excindační žaloby. Exekutor zde tedy již rozhoduje o otázce hmotněprávní, která byla dříve vyhrazena soudům.

Je tedy nesprávná představa, že exekutor je pouze “vykonavatelem” věci, která byla rozhodnuta soudem. Je to exekutor, kdo rozhoduje o způsobu provedení exekuce, není tedy pouze “pasivním” příjemcem a vykonavatelem vůle soudu. Rozhoduje o tom, jak bude rozhodnutí soudu vykonáno, přičemž dopady jednotlivých metod na povinné jsou diametrálně odlišné. Pozdějšími novelami EŘ bylo exekutorům svěřeno rozhodování o stále širším okruhu otázek. Z výše uvedeného je zřejmé, že postupem času se postavení exekutora přeměnilo z vykonavatele soudního rozhodnutí (byť i zde měl značný prostor pro úvahu, například volbu způsobu provedení exekuce), do pozice orgánu veřejné moci, kterému je svěřeno rozhodování o širokém okruhu otázek jak procesních, tak i hmotněprávních. Současný stav, kdy si exekutora vybírá jedna strana, tak již dále není udržitelný.

Vyjma těchto problémů právního charakteru však stávající úprava přináší i řadu problémů ryze praktického charakteru. Vzhledem k tomu, že věřitelem zvolený exekutor může být z kteréhokoliv místa České republiky, častým jevem je velká fyzická vzdálenost mezi exekutorem a povinným. Na straně povinného se stěžuje možnost nahlédnout do spisu, splatit dluh v hotovosti na pokladně či celkově osobně komunikovat s exekutorem. To výrazně komplikuje možnost efektivně řešit vzniklé dluhy. Exekutor ze vzdálené destinace navíc nemusí mít dokonalou znalost poměrů na straně povinného, či celkově znalost poměrů kraje, v němž povinný žije. Nevýhodou spojenou s velkou fyzickou vzdáleností jsou i zvýšené náklady na cestovné a na provedení mobiliárních exekucí, které na straně sociálně slabých povinných ohrožují jejich motivaci a dostatek prostředků ke splácení pohledávek.

Značné náklady a problémy jsou spojeny s mnohostí exekutorů u jednoho povinného. V případech, kdy má jeden povinný více exekutorů, je vystaven povinnosti platit náklady v mnoha paralelně běžících řízeních. Jejich výše pak často přesahuje původní pohledávku oprávněných. Tím se celkově snižuje možnost povinného uhradit původní vymáhanou pohledávku - klesá vymahatelnost práva. Nelze opomenout ani náklady dopadající na další dotčené instituce spojené s povinným (zaměstnavatel, banka apod.). Všechny tyto subjekty musí dnes komunikovat s mnoha exekutory, dochází k dublování nákladů a administrativních činností. Těmto institucím navíc hrozí pokuty, pokud opomenou vyřídit odpověď, což se může pod množstvím administrativního zatížení lehce stát.

Systém navíc oprávněné motivuje vymáhat i nevyžádávanou pohledávku, protože za zahájení a vedení exekuce není žádný poplatek. Systém exekucí je tak nadužíván. Doba vedení exekuce navíc není omezena a marná exekuce je zpravidla vedena, dokud oprávněný nedá souhlas k jejímu zastavení. To se však zpravidla neděje, kvůli hrozící ztrátě pořadí ve splátkovém kalendáři povinného a promlčení pohledávky. Exekuce tak běží donekonečna a jejich počet narůstá. Při této úpravě by si oprávněný mohl po určení exekutora snadno udělat představu, zdali je jeho pohledávka vymožitelná. Exekutor by evidoval všechny nově vzniklé pohledávky povinného.

Předložený návrh zákona zavádí krajskou místní příslušnost exekutorů (princip teritoriality) a slučování exekucí povinného u jednoho exekutora (princip “jeden dlužník - jeden exekutor”). Podle stávající úpravy je exekuční řízení zahajováno návrhem podaným exekutorovi. Nově by věřitel podal svůj návrh exekučnímu soudu (což je až na výjimky okresní soud v místě trvalého

pobytu povinného). Soud dle jasně stanoveného klíče (viz § 39a odst. 4 návrhu) určí exekutora se sídlem ve stejném kraji jako je exekuční soud, tedy v kraji trvalého bydliště povinného (v případě právnických osob sídlo povinného). Veškeré další exekuce proti povinnému bude pak soud přidělovat stejnému již dříve určenému exekutorovi. Tím dojde ke sloučení exekucí u jednoho exekutora v kraji trvalého pobytu povinného.

Následkem této úpravy bude posílena nestrannost exekutora a jeho nezávislost na oprávněném, neboť mu bude pohledávky přiřazovat soud a on je tak nebude muset sám aktivně vyhledávat a “podbízet se” jedné straně sporu. Tímto způsobem se zvýší vymahatelnost práva i pro malé věřitele, neboť exekutoři v současné praxi často upřednostňují pohledávky velkých institucionálních věřitelů. Exekutor taky nebude motivován z konkurenčních důvodů odmítat zálohu za vedení exekuce. Tím, že všechny exekuce povede jeden exekutor, získá tak tento exekutor (a jeho prostřednictvím nepřímo i povinný) přehled o počtu exekucí vůči povinnému a reálné vymahatelnosti pohledávek. Lze tedy očekávat i snížení počtu tzv. marných (nevymožitelných) exekucí.

Znalostí místních podmínek na straně exekutora se tedy jednak zvýší vymahatelnost práva pro oprávněného, zároveň se zvýší i ochrana práv povinných, neboť dojde ke zvýšení dosažitelnosti exekutorů, ať již pro zaplacení vymáhané částky, řešení splátkových kalendářů či pro prostou možnost nahlédnutí do exekučního spisu. Sloučením exekucí jednoho povinného pod jednoho exekutora odpadne i výrazná administrativní zátěž třetím subjektům. Zaměstnavatelé, pojišťovny, banky apod. budou vyřizovat jednomu jednu žádost o informace pro jednoho exekutora, nikoliv množství stejných žádostí pro více exekutorů spravující pohledávky jednoho povinného. Sloučením navíc dojde i ke snížení nákladů řízení, což na straně povinného zvýší možnost splatit pohledávky.

Podle provedených rešerší má místní příslušnost soudních exekutorů v Evropě velmi silnou pozici a jde o tradiční princip, který je zaveden ve většině členských států EU.

Navrhovaná úprava ruší možnost jednostranné volby exekutora, který bude nově přidělován soudem, a to automaticky, na základě tzv. kolečka. Navrhovaná úprava sice obsahuje několik výjimek (např. možnost exekutora odmítnout pověření, změna exekutora...), tyto výjimky jsou však striktně omezeny zákonnými podmínkami, na jejichž dodržení bude dohlížet soud.

Lze tedy uzavřít, že navržená úprava posiluje ústavní záruky a ochranu práva na spravedlivý proces v exekučním řízení. Ať už bude závěr Ústavního soudu o ústavnosti stávající úpravy jakýkoliv, navržená úprava povede ke zlepšení stavu v každém případě.

Exekutor bude k provedení exekuce určován automaticky, postupně, podle seznamu. Tím je maximálně eliminován lidský prvek a tedy omezen prostor pro korupci. V zákoně je vytvořeno několik nových situací, kdy dochází k rozhodování orgánu veřejné moci (konkrétně soudů). Zejména je zcela nově konstruována změna exekutora a určení exekutora, o kterých nově nerozhoduje oprávněný, ale soud. S tím mohou být spojena jistá korupční rizika. V každém případě však jde o zlepšení současného stavu, kdy o této věci rozhodoval sám oprávněný.

Všechno toto nově navržené rozhodování je však svěřeno do rukou soudů a soudců, kde jsou záruky proti korupčním rizikům velmi vysoké. Ve standardních situacích bude rozhodováno automaticky, respektive bez možnosti úvahy, ve zvláštních situacích pak bude rozhodováno soudcem. Vyšší ochranu proti korupčním rizikům si lze představit jen stěží.

Vláda si je vědoma potřeby řešit problematiku exekucí novelizací jejich zákonné úpravy a má to v úmyslu. Proto Ministerstvo spravedlnosti dopracovává a ještě v tomto čtvrtletí předloží vládě návrh zákona, který bude v návaznosti na Programové prohlášení vlády řešit nejpalčivější problémy exekucí. Návrh připravený ministerstvem se bude zaměřovat především na úpravu koncentrace řízení proti témuž povinnému a dále na náhradu hotových výdajů a zálohy na náklady exekuce. Návrh bude též obsahovat povinné zastavení bezvýsledné exekuce, pokud v posledních dvou letech nedošlo ani k částečnému uspokojení pohledávky.

Vláda upozorňuje, že předložený návrh zákona by v případě přijetí mohl vést k nadměrnému navýšení administrativní zátěže soudů. Exekuční soudy by musely rozhodovat například o odstraňování vad exekučního návrhu, odmítání a zamítání návrhu, zapisování do rejstříku zahájených exekucí apod. Soudy by tak vykonávaly činnosti, které dnes v mnoha případech náleží exekutorům. Navíc by povinné zapojení soudů mohlo vést v některých případech k neadekvátnímu prodloužení exekuce (např. možnost exekutora odmítnout přidělení exekuce a následné prověřování těchto důvodů).

Vláda vyjadřuje pochybnost, zda je správné na soudní exekutory pohlížet pouze jako na prodlouženou ruku soudu, a proto jejich místní příslušnost podřídít justičním pravidlům. Vláda v této souvislosti upozorňuje, že v českém právním kontextu se na exekutora dosud hledí jako na specifického podnikatele, jehož základním předmětem činnosti je vymáhání nároků věřitelů, což potvrzuje i judikatura Ústavního soudu (např. nález Ústavního soudu ze dne 14. srpna 2018, sp. zn. Pl. ÚS 14/17). Vláda dále upozorňuje, že samotný princip teritoriality může vést ke zvýšeným administrativním nákladům, zejména pro větší věřitele spočívající v nutnosti komunikovat s různými exekutory.

Předložený poslanecký návrh zákona je také na mnoha místech navržené úpravy problematický jak z hlediska terminologického, tak z hlediska legislativně technického. Za příklad legislativně technických nedostatků lze považovat použití formulace „jehož vedením je pověřen stejný exekutor“ v § 37 odst. 3 exekučního řádu. Není přitom zřejmé, zda jde o vydání pověření nebo jeho doručení. Pokud jde o vydání pověření, návrh nepamatuje na situaci, kdy v době mezi vydáním a doručením pověření zanikne pověření k vedení předchozí exekuce, s níž má být nová exekuce spojena.

V některých případech je návrh zákona třeba považovat za nekonzistentní. Není například zcela zřejmý vztah § 44b odst. 1 písm. b) k § 39b. Obě ustanovení řeší situaci, kdy vyjde najevo, že exekutor byl určen v rozporu se zákonem. V jednom případě bude rozhodovat exekuční soud, ve druhém případě krajský soud, v jehož obvodu působí exekuční soud. Navrhovaná úprava v § 39b bezdůvodně přináší zátěž

krajským soudům a je způsobilá ve spojení s dalšími právními prostředky způsobit zásadní průtahy v řízení.

Vláda považuje za důležité upozornit také na skutečnost, že za problematická mohou být považována i přechodná ustanovení k předloženému návrhu novely exekučního řádu. Ta zdánlivě ponechávají probíhající exekuční řízení v režimu dosavadní právní úpravy, ale v důsledku bodu 3 přechodných ustanovení může dojít ke spojení řízení zahájeného po dni nabytí účinnosti návrhu novely zákona s řízením zahájeným přede dnem nabytí účinnosti návrhu novely zákona a toto spojené řízení by pak bylo vedeno podle nové právní úpravy. Je otázkou, zda takováto úprava nepředstavuje příliš velký průlom do principu právní jistoty.

V září 2020 se uskutečnil seminář pod záštitou ÚPV PSP "Slovenská zkušenost se zavedením teritoriality exekutorů"

Z vystoupení účastníků bylo zřejmé, že ač se ministerstvo spravedlnosti na slovenskou kladnou zkušenost se zavedením teritoriality odvolává, není spokojenost tak jednoznačná a spíše převažují výhrady.

Slovenská úprava je založena na registraci exekucí, elektronizaci komunikace, automatizovaném zahájení výkonu elektronického platebního rozkazu, náhodném výběru exekutora v rámci kraje, paušálních nákladech pro neúspěšné exekuce 60 EUR, 2,5 rok exekuce právnické osoby, 5 let exekuce fyzické osoby.

Dle názoru pana Marc Schmitze, prezidenta Mezinárodní unie soudních exekutorů je řešením je smíšený systém - svobodná volba exekutorů věřitelem/podnikatelem a rovnoměrné přidělení státních pohledávek - tím je zajištěn příjem pro exekutory

Na semináři zástupce ministerstva spravedlnosti uvedl, že je ve sněmovně 30 pozměňovacích návrhů, takže výsledná podoba předpisu není jasná

Je nutno rozlišovat, co má řešit exekuce a co insolvence, často se zaměňuje. U teritoriality je možná celá řada kombinací. Před r. 2003 vymáhání dluhů nefungovalo. MSp má analýzu, která nepreferuje čistou teritorialitu, proto od ní MSp upustilo a spolupracuje s poslanci, aby byl ST 545 upraven.

Podle názoru Exekutorské komory je 30 pozměňovacích návrhů nepřehledných, mělo by se rozklíčovat

- PN technické (elektronizace, součinnost, zastavení starých) - přijmout
- PN koncepční - řešit v klidu, po důsledné analýze
- PN nepotřebné - odmítnout

Podle slovenských advokátů novela 2016 byla zásahem do fungujícího systému exekucí na Slovensku, vymožitelnost práva klesla. Uplynulá doba potvrdila, že novela nebyla správná. Princip teritoriality narušil princip volné soutěže, snížil motivaci, efektivitu, konkurenci.

Přidělování exekucí je nerovnoměrné, velké firmy, zejména banky, telekomunikace, zdravotní pojišťovny a dodavatelé energií se vrátily k vymáhání přes inkasní společnosti

Dopady novely z roku 2016/2017 jsou zkráceny tím, že na Slovensku klesala nezaměstnanost a rostla průměrná mzda. Rovněž jsou dopady nové úpravy osobního bankrotu, který je bez podmínek a ihned. Věřitelé přestávají podávat exekuční návrhy - pokles na 70-50%, naopak se zvyšují interní náklady na vymáhání exekucí

Další harmonogram přijímání novely OSŘ/EŘ (ST 545) by poslanci podvýboru rádi viděli takto: 9.9. - ÚPV - hlasování o podaných PN, 2. polovina září - 2. čtení na plénu, říjen - 3. čtení. Chvojka k tomu upozorňoval, že zářijová schůze bude asi dost předvolební před krajskými volbami (např. ten příspěvek důchodcům apod.), tj. že ten plán nemusí vyjít, ale Výbor na to kontroval, že se přece dá domluvit nějaké pevné zařazení.

- Franěk potvrdil podporu PN Výborného na součinnost se zaměstnavatelem, ale i chráněného účtu v nejnovější podobě. Taky zmínil, že probíhají iniciativy ke sjednocení údajů z databází všech exekucí (daňové, správní...),

další pozměňovací návrhy

1) tzv. "milostivé léto" (jednorázové zastavení exekuce a osvobození od zbytku dluhu u exekucí vedených veřejným sektorem tak soukromým, a to nejen bez souhlasu oprávněného, ale bez návrhu, pokud povinný - fyzická osoba - do 3 měsíců od účinnosti novely zaplatí popř. se už vymohlo - u veřejnoprávních exekucí - jistinu a určitou částku navíc na náklady - původně navrženo 500 Kč, teď 750 Kč, plus DPH, pokud je exekutor plátcem DPH; u soukromoprávních exekucí - efektivně dvojnásobek jistiny; nevztahuje se na peněžitě tresty nebo jiné majetkové sankce uložené v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti, vymáhané výživné nebo náhrady škody způsobené na zdraví a u těch soukromoprávních se ještě navrhuje neosvobodit od soudních poplatků a nákladů předchozích řízení zaplacených oprávněným, z důvodů hodných zvláštního zřetele na straně oprávněného). Jsou to PN Výborného a Nachera. Problém ale je, že na rozdíl od toho součinnostního PN finální verzi tohoto PN nemáme oficiálně k dispozici (na webu je ta původní), ale zato víme, že s tou aktuální podobou MSp souhlasí.

2) návrh Nachera a dalších napříč politickým spektrem na jednorázové zastavení marných exekucí na částku do 1500 Kč bez příslušenství, které běží min. 3 roky a nebylo na ně dosud nic vymoženo, ledaže oprávněný složí na výzvu exekutora do 30 dnů zálohu na náklady exekuce. Složení zálohy exekuci v podstatě prodlouží zase o 3 roky. Netýká se případů, kdy běží insolvenční řízení nebo se vymáhá výživné, náhrady újmy způsobené ublížením na zdraví nebo náhrady újmy způsobené úmyslným trestným činem. Další části PN moc nerozumím, mluví se o tom, že oprávněnému náleží v případě zastavení exekuce 30% vymáhané pohledávky bez příslušenství formou slevy na dani a exekutorovi paušální náhrada ve výši 30 % paušálních hotových výdajů (platí stát). Tento PN kritizovala na jednání podvýboru paní z Rubikonu, že vůbec nechápe důvody, které k tomu vedou ani jak se došlo k té částce (ale že to vypadá na částku, kterou nejčastěji vymáhají dopravní podniky na pokutě a že stát chce

vykoupit některé pohledávky věřitelů vedené některými exekutory na úkor všech ostatních věřitelů). **Podle poslance Nachera má tento PN podporu ze 7 poslaneckých klubů** (ale nebylo mi jasné, jestli to jsou celé kluby nebo ne).

- ve vystoupeních zazněly i zmínky o potřebě zrychlení odpisů z nevymahatelných pohledávek, zrušení DPH z nákladů exekuce (ad DPH - Nacher zmiňoval, že - přes Babiše(?) - zkouší, aby se v rámci EU prosadila snížená sazba DPH na exekutorské služby

4. Zaměstnanec v exekuci a zaměstnavatel se zaměstnanci v exekuci

Zaměstnanec v exekuci – dlužník

Základní projevy, k nimž vede zadlužení zaměstnance a následná exekuce

- Pokles motivace k práci
- Pokles zájmu o osobní rozvoj a profesní růst
- Narušení vztahů na pracovišti
- Nárůst administrativy na straně zaměstnavatele

Základ osobní odpovědnosti vychází z výchovy a zkušeností v mládí. Existuje vztah mezi vzděláním rodičů a chudobou jejich dětí. S každým stupněm vzdělání klesá podíl mladých lidí, kteří jsou chudobou ohroženi. Podle Kateřiny Purkrábkové z agentury Median záleží i na tom, v jakých vztazích se nachází domácnost respondentů. Přírozenou a účinnou prevencí chudoby je dobré rodinné zázemí. Martina Veverková, členka výzkumného týmu, uvedla, že existují dva typy příběhů. Tím prvním je rodina, která z finančních důvodů nedokázala svým dětem zajistit některé potřeby a byla ohrožena ztrátou bydlení, nezaměstnaností nebo exekucemi. Potomci z takové rodiny se pak častěji v dospělosti potýkají s podobnými problémy. Oproti tomu stojí typ mladých lidí, kteří se s materiální nouzí nepotýkali, měli ze strany rodiny dostatečnou podporu a mohli se rozvíjet, cestovat nebo navštěvovat různé kroužky. Tito lidé často chodili na víceletá gymnázia, mají od rodičů naspořené peníze a také disponují větším sociálním kapitálem.

Podle Veverkové oba typy rodin podporují své děti, ale podpora je různá – u lidí zajištěných a vzdělanějších jde o podporu preventivní, na rozdíl od takzvané akutní podpory, ke které dochází mezi lidmi s horší materiální nebo vzdělanostní základnou. ^[L_{SEP}] Výzkumnice také zmínila, že se materiální chudoba nedědí, ale lidé, kteří se s ní potýkali od útlého dětství, jsou nouzí ohroženi s třikrát větší pravděpodobností.

Jen mimochodem, z jiných výzkumů vyplývá, že podle regionů existuje nepřímá závislost s vyšším podílem úplných rodin klesá počet exekucí na jednotku počtu obyvatel.

Boty nebo jídlo? Největším problémem spojeným s chudobou mladých lidí je nedostupnost základních potřeb. Tento typ materiální deprivace děti a mladé lidi silně ovlivňuje. Druhým základním faktorem je nejisté bydlení. Sociálně slabší rodiny se musí častěji stěhovat, bydlí v nekvalitních bytech, s čímž souvisí i opakované ztráty sociálních vazeb. Podle Veverkové je

stabilita v oblasti bydlení naprosto zásadní, protože nucené stěhování lidí znevýhodňuje a negativně poznamenává. Posledním faktorem je vzdělání bez maturity.

Cestou, jak podpořit změnu, by podle Veverkové bylo umenšení diskriminace ve vzdělávání a jeho větší dostupnost. Otázka vzdělání se ale netýká jen nižších tříd – z analýzy vyplynulo, že i pro střední třídy je mnohdy náročné uživit své děti na vysoké škole, pokud studují v jiném městě, a že na to vynakládají velkou část svých příjmů.

Lidé postižení chudobou si příčiny své situace vysvětlují různě. Podle některých hraje roli zejména osobní selhání, podle jiných systémové problémy nebo diskriminace. Během výzkumu se ukázalo, že když mladí lidé mluví obecně, mají větší tendenci vztahovat se k individuálním faktorům a naplňování společenských stereotypů. Ve chvíli, kdy se debata vedla o konkrétních lidech, kterých se chudoba dotýká, převažují jiné způsoby vysvětlení – systémové nebo diskriminační.

Pokud na mladé lidi chudoba dolehne, mají problémy například s nakupováním nábytku nebo zajištěním dovolené. Tu si nemůže dovolit kolem tří čtvrtin dotazovaných. Tito lidé se také častěji pouštějí do rizikových finančních závazků, jako jsou spotřebitelské úvěry nebo půjčky. Celých devět procent mladých lidí ohrožených chudobou je navíc v exekuci nebo insolventi. Za pozitivní zprávu agentura považuje dobrý přehled o finančních výdajích, kteří mladí lidé mají, i fakt, že i ti chudí mají tendenci spořit si peníze na svou budoucnost.

Rady a porady v případě předlužení:

INSOLVENCE Z POHLEDU OBČANSKÉHO PORADCE POSILOVÁNÍ KOMPETENCÍ V SOUVISLOSTI S DLUHOVOU PASTÍ Magistrát města České Budějovice EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

2 INSOLVENCE V SOUVISLOSTI S PORUŠOVÁNÍ PRÁV Čl. 11 odst.1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod, v platném znění: Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Jsou vydávány zákony, vyhlášky, nařízení vlády atd., která práva a povinnosti všech občanů, dotýkající se jejich vlastnictví, garantuje.

3 Kdy porušuje práva dlužník? Pokaždé, když nesplácí dluh řádně a včas dle smluvních podmínek, se kterými se seznámil, tyto podepsal a k jejich plnění se zavázal.

4 Kdy porušuje práva věřitel? Když zabaví například z bankovního účtu tzv. nezabavitelné částky z příjmu dlužníka. Co dělat? Podat u exekučního soudu Návrh na zastavení exekuce

5 Kdy porušuje práva věřitel? Když zastaví, zabaví, či prodá majetek, který do majetku dlužníka nepatří. Co dělat? 1.Obrátit se na věřitele (ne na exekutora!) a požadovat vydání věci zpět vlastníkovi 2. Pokud věřitel tomuto nevyhoví - vlastník věci je oprávněn podat k soudu tzv. vylučovací žalobu.

6 Insolvence v praxi občanské poradny Klienti občanské poradny dlužník - více věřitelů, kterým nesplácí - hrozí mu exekuce - některé úvěry má již celé splatné - výše měsíčních splátek několikanásobně převyšuje jeho příjem - žádá o pomoc při sepsání Návrhu na povolení oddlužení (dále jen Návrh věřitel - zaměstnanec, kterému zaměstnavatel dluží mzdu

7 Kroky občanského poradce při práci s klientem v dluhové pasti: 1. Zmapování finanční situace klienta rodinný rozpočet - přehled věřitelů a dlužných částek (BRKI, NRKI) - rozdělení dluhů na důležité a ostatní - přehled příjmů

8 Kroky občanského poradce při práci s klientem v dluhové pasti: 2. Hledání cest - komunikace s věřiteli snížení splátek (splátkové kalendáře), prodloužení lhůty splatnosti, konsolidace půjček, prominutí penále atd. - hledání možných a) úspor ve výdajích b) dalších příjmů - oddlužení

9 Pravidla pro vyjednávání s věřiteli - Ideální je komunikovat s věřiteli písemnou formou - Vyjednávat nejprve s těmi, u kterých hrozí právní postihy - Nenechat se tlačit věřitelem, že je potřeba platit více - Ústní dohodu vždy nechat písemně potvrdit - Uschovávat si veškerý písemný materiál o komunikaci - Začít splácet nižší splátky i když věřitel nesouhlasí - Splácet všem věřitelům - Dodržet dlužníkem navržený splátkový kalendář

10 Oddlužení (osobní bankrot) Práce s klientem 1. Zjištění zda klient splňuje podmínky oddlužení úpadek, zaplacení minimálně 30 % ze svých dluhů 2. Seznámení s povinnými přílohami a Návrhem (klient si odnáší domu ke studiu) 3. Postupné vypisování Návrhu a kompletace příloh poradce klienta pouze doprovází

11 Oddlužení (osobní bankrot) Na co je potřeba v Návrhu dát pozor: Povinné přílohy: - seznam závazků - věřitelů: obchodní jméno, právní forma, sídlo, IČO x jméno, příjmení, titul, rodné číslo nebo datum narození, adresa, - seznam příjmů za poslední 3 roky - očekávané příjmy v příštích pěti letech - seznam majetku (movitost: cena pořizovací, současná, značka X nemovitost: znalecký odhad ceny) - čestné prohlášení (údaje v návrhu jsou úplné a pravdivé) Nesmí chybět: - úředně ověřený podpis dlužníka - úředně ověřený podpis manžela/manželky s výslovným uvedením, že s oddlužením manžela/manželky souhlasí.

12 Oddlužení (osobní bankrot) Fakta - Lze provést (rozhoduje věřitel) Plněním splátkového kalendáře Prodejem majetkové podstaty dlužníka - Záloha na insolvenční řízení: Kč (na případný konkurz) - Povolené oddlužení neznamená oddlužení (může být kdykoli zastaveno) - Po proběhlém oddlužení je potřeba požádat soud, aby dlužníkovi odpustil zbývající dluhy!!! - Pokud chcete, aby soud rozhodl o úpadku dlužníka a zároveň rozhodl o povolení oddlužení V Návrhu je potřeba zaškrtnout pole 21 a popsat rozhodné skutečnosti (3 IZ)

13 Oddlužení (osobní bankrot) Dotazy Nejčastější dotazy klientů v OP: - oddlužení - hypotéka - oddlužení manželů - oddlužení a zdravotní stav dlužníka - oddlužení a pracovní smlouva na dobu určitou či zkušební doba - aktuální výše dluhu - znalecký posudek

Zaměstnavatel dlužníka v exekuci

Ve smyslu platných předpisů (občanský soudní řád a exekuční řád) je zaměstnavatel povinen spolupracovat s exekutorem - poskytovat tzv. součinnost. V praxi jde zejména o poskytnutí informací a následné zajištění srážek z vyplácené mzdy.

Zaměstnavatelé provádějí exekuční srážky ze mzdy pro exekutory na vlastní náklady, jde o mnohdy početně složitou a administrativně náročnou agendu.

V některých případech je žádost exekutorů o poskytnutí součinnosti velmi obsáhlá. Sami exekutoři mají přístup do exekučního rejstříku a zaměstnavatelé přesto musí vypisovat všechny exekuce. Nelze jednoznačně odpovědět ani na otázku exekutorů, od kdy a v jaké výši bude jejich pohledávka umořována, protože čistá mzda zaměstnance je v různých měsících různá. V případě dotazů na čísla účtů mohou exekutoři sami zjistit, jaký účet dlužníkovi patří prostřednictvím součinnosti s bankami."

Zaměstnavatelé provádějí exekuční srážky ze mzdy pro exekutory na vlastní náklady, jde o mnohdy početně složitou a administrativně náročnou agendu, která zaměstnavatele velmi zatěžuje, přitom nijak nesouvisí s jejich podnikatelskou činností. Z tohoto důvodu bylo téma zařazeno do projektu.

Ze strany zaměstnavatelů byly identifikovány tyto problémy:

Náhrady nákladů vznikající zaměstnavatelům v souvislosti s prováděním rozhodnutí srážkami ze mzdy

Stále se zvyšuje počet případů výkonů rozhodnutí či exekucí srážkami ze mzdy, které na základě usnesení soudů nebo exekučních příkazů soudních exekutorů nebo exekučních příkazů vydaných správními úřady, provádějí zaměstnavatelé jako plátcí mzdy.

Obsluha těchto případů jde k finanční tíži zaměstnavatelů, včetně poukazování sražených částek oprávněným osobám nebo exekutorům. Přitom soudní exekutoři k vymáhaným částkám připočítávají své náklady (ty mají hrazené) a svoji odměnu, které zvyšují vymáhanou pohledávku. Zaměstnavatelé tak zabezpečují na své náklady veřejnou službu, což je trvale neudržitelné. Za náklady ve smyslu zákonů uvedených výše lze považovat nejen bankovní poplatky, které zaměstnavatel (plátce mzdy) uhradí bance za každý provedený převod finančních prostředků, ale i náklady vznikající mu samotným poskytnutím lidských zdrojů ke zpracování související administrativy (mzdy účetního, daňového specialisty a administrativních pracovníků a také jejich čas strávený zpracováním platby).

Na podzim 2018 MSP předložilo do legislativního procesu přepracovanou novelu Exekučního řádu a Občanského soudního řádu, která obsahuje náhradu nákladů zaměstnavatelů (50 Kč/měsíc/1 zaměstnanec bez ohledu na počet exekucí), ale současně přináší místní příslušnost exekutorů a slučování exekucí. K novele proběhla opakovaně jednání s představiteli Exekutorské komory a poslanci (Podvýbor pro podnikatelské prostředí). Legislativní rada vlády vrátila návrh 7.2. 2019 MSP k dopracování. SP ČR připravil připomínky SP ČR k novele exekučního řádu a občanského soudního řádu, které byly zaslány ministerstvu spravedlnosti. Ministr spravedlnosti přislíbil tyto připomínky zohlednit.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) vypracovalo na základě podnětu zaměstnavatelů alternativní návrh na kompenzaci zaměstnavatelů formou daňového odpočtu (max. cca 900 Kč/1 zaměstnanec s exekucemi ročně), návrh byl ze strany ministerstva financí zatím na pracovní úrovni odmítnut, jednání budou pokračovat.

Rovněž ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) na základě podnětů z praxe připravuje svůj návrh řešení administrativního a finančního zatížení zaměstnavatelů prováděním exekucí zaměstnanců.

Jednotný formát exekučních příkazů

Dalším problémem, se kterým se zaměstnavatelé potýkají, je, že exekuční příkazy vypadají různorodě (dá se s nadsázkou říci, co exekutor to originál) a mzdová účetní musí složitě studovat, aby našla údaje, které potřebuje. Proto zaměstnavatelé dlouhodobě volali po sjednocení podoby exekučních příkazů i dalších písemností, jimiž se na ně exekutoři obracejí.

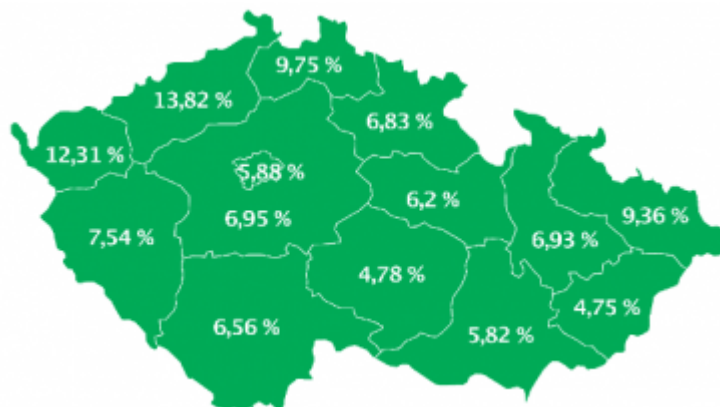
V červenci 2017 předložilo MSP do meziresortního připomínkového řízení návrh vyhlášky upravující jednotné vzory pro komunikaci exekutorů s povinnými, oprávněnými i dalšími subjekty v rámci exekučního řízení. Vyhláškou č. 461/2017 Sb. byly s účinností od 1. července 2018 zavedeny jednotné formuláře pro výkon exekuční a další činnosti, tedy i pro exekuční příkazy (vzor č. 3). Jednotné vzory umožní vyšší rozsah automatizovaného zpracování této agendy, ale také rychlejší a efektivnější reakci příslušných pracovníků zaměstnavatelů.

Součinnost požadovaná exekutory na zaměstnavateli

Na základě výstupů z diskuzních fór byl identifikován další problém, kdy zákon v případě povinné součinnosti zaměstnavatelů nijak nedefinuje výčet požadovaných dat a jejich strukturu a exekutoři právní úpravu vykládají převážně extenzivně. Opakovaně se ukázalo, že komunikace exekutorů směrem k zaměstnavatelům neprobíhá ve správné rovině. Zaměstnavatelé jsou mnohdy ze strany exekutorů vnímáni při plnění zákonné povinnosti poskytnout exekutorskému úřadu součinnost dle exekučního řádu jako jakýsi „spolupovinní“.

Dle platné právní úpravy jsou zaměstnavatelé povinni poskytnout exekutorovi součinnost bez zbytečného odkladu, a je-li to technicky možné, v elektronické podobě. Právě toto způsobuje v praxi s ohledem na značné množství exekucí, kterými se v současné době zaměstnavatelé zabývají, problém, protože zákon nijak nedefinuje výčet požadovaných dat a jejich strukturu a exekutoři právní úpravu vykládají převážně extenzivně. Mnohdy tak, že po zaměstnavatelích požadují data a údaje, které jim dle platné úpravy mají poskytnout orgány státní správy, orgány samosprávy a právnické osoby, které z úřední moci jsou zvláštním právním předpisem pověřeny k vedení evidence osob nebo jejich majetku nebo vzhledem k předmětu své činnosti vedou evidenci osob a jejich majetku. Mimo tyto údaje je často požadavek na součinnost zcela mimo možnosti zaměstnavatele nebo i v rozporu se zákoníkem práce, protože zaměstnavatel nesmí požadovat ani sbírat informace, které s výkonem práce nesouvisejí. Výzva exekutora je vždy doplněna poučením o možné pořádkové pokutě za nesplnění součinnosti. Exekutoři tak vysloveně tlačí zaměstnavatele (především pak jejich zaměstnance ze mzdových účtáren) hrozbou pokut do situace, kdy by mohlo dojít k porušení zákoníku práce. Vzhledem k zadluženosti obyvatelstva se s exekučními výzvami potýká čím dál více zaměstnavatelů. Ukazuje se, že navíc stále stoupá počet mnohočetných exekucí na jednoho zaměstnance. Mzdová účtárna tak musí rovněž sledovat pořadí srážek a pohledávky s lepším pořadím.

Kromě ztráty motivace zaměstnanců k iniciativě a výkonu mohou být narušeny vztahy na pracovištích, zejména tam, kde se pracuje výrazně týmově. Ze strany zaměstnanců v exekucích je vyvíjen tlak na možnosti neevidovaných mezd a benefitů.

Autor: SOLUS

Podíl dlužníků v krajích podle sdružení SOLUS.

Dobrou platební morálku v těchto krajích potvrzuje i pohled do statistik sdružení SOLUS. V celé zemi je v registru, kde jsou zapsáni lidé po neuhrazení tří po sobě jdoucích splátek, 7,32 procenta dlužníků. Zlínský kraj a Vysočina jsou jediné kraje s podílem dlužníků pod pěti procenty. (Oproti exekuční mapě jsou podíly dlužníků nižší, protože přes registr SOLUS svá data sdílí jen celkem 56 firem, jde hlavně o banky, úvěrové firmy, operátory či dodavatele energií.)

Že podíl lidí v exekuci nesouvisí jen s ekonomickými podmínkami, ukazuje následující tabulka. Ve Zlínském kraji je druhá nejnižší průměrná mzda ze 14 českých krajů a Vysočina patří ke krajům s nižší průměrnou mzdou. Výrazně vyšší podíl exekucí mají třeba i ve Středočeském a Plzeňském kraji, kde je v obou případech výrazně vyšší průměrná mzda i nižší nezaměstnanost. Vysočina je z pohledu nezaměstnanosti na republikovém průměru a Zlín je na tom jen o trochu lépe.

Kraje seřazené podle podílu lidí v exekuci

Kraj	Podíl lidí v exekuci	Průměrná mzda	Míra nezaměstnanosti
Zlínský	5,74 %	25 742 Kč	3,50 %
Vysočina	5,77 %	26 673 Kč	3,90 %
Pardubický	7,08 %	26 321 Kč	3,00 %
Jihomoravský	7,94 %	28 244 Kč	4,80 %

Královéhradecký	8,16 %	26 600 Kč	2,80 %
Praha	8,35 %	36 312 Kč	2,30 %
Olomoucký	8,89 %	26 253 Kč	4,60 %
Jihočeský	9,01 %	26 207 Kč	3,40 %
Středočeský	9,12 %	29 178 Kč	3,30 %
Plzeňský	9,62 %	28 457 Kč	2,70 %
<i>Průměr ČR</i>	<i>9,70 %</i>	<i>29 050 Kč</i>	<i>3,90 %</i>
Moravskoslezský	10,87 %	26 498 Kč	5,90 %
Liberecký	12,13 %	27 223 Kč	3,90 %
Karlovarský	17,45 %	25 371 Kč	3,60 %
Ústecký	18,08 %	26 828 Kč	5,50 %

Poznámka: Průměrná mzda vychází z údajů ČSÚ za 3. čtvrtletí roku 2017, míra nezaměstnanosti byla ke konci ledna 2018 a jde o statistiku Úřadu práce ČR.

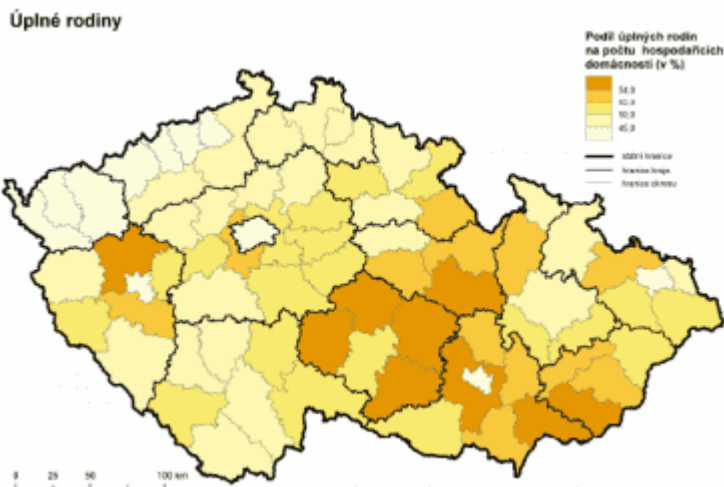
Seriózní výzkum, který by zkoumal závislost počtu dlužníků na rodinných vazbách, nemají k dispozici ani v Sociologickém ústavu. Oslovení experti se ale shodují, že pevné rodinné vazby pravděpodobně Vysočině i Zlínsku k pozicím krajů s nejmenším podílem dlužníků v problémech pomáhají.

Proč tomu tak je, není tak jednoduché zodpovědět bez nějakého výzkumu. Může to být proto, že tradiční rodina slouží jako primární záchranná síť, která pomůže lidem, kteří se dostali do problémů, aby neskončili v exekuci, zamýšlí se Tomáš Kostecký.

Může to být podle něj třeba i tak, že lidé v ekonomických problémech, kterým hrozí exekuce, častěji volí netradiční formy soužití s partnerem, aby se vyhnuli případnému vymáhání dluhů po manželovi či manželce. Větší podíl tradičních rodin také může znamenat silnější

ekonomické postavení takové domácnosti (dva příjmy), což může snižovat riziko upadnutí do dluhové pasti, pokračuje Kostelecký.

Autor: Český statistický úřad

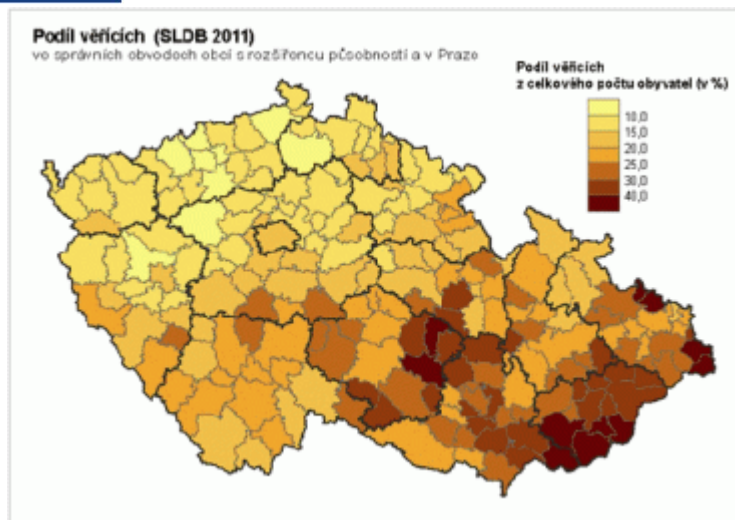
Podíl úplných rodin na celkovém počtu podle krajů. Data vycházejí ze sčítání lidu za rok 2011.

Předpokládám, že malé zastoupení dlužníků v problémech ve Zlínském kraji a v kraji Vysočina má ekonomické a kulturní vysvětlení, doplňuje Kosteleckého jeho kolega ze Sociologického ústavu JOSEF BERNARD, vedoucí oddělení lokálního a regionálního studia.

Ekonomický důvod spočívá podle něj v tom, že oba kraje sice patří mezi regiony s relativně nízkou platovou úrovní, ani jeden ovšem nepatří ke krajům, jejichž obyvatelé by byli nejvíce ohroženi chudobou.

Jedním z důvodů je relativně nízká míra nezaměstnanosti v těchto krajích. Nezaměstnanost má na chudobu velmi silný vliv a právě kraje s nejvyšší mírou nezaměstnanosti také patří mezi kraje s nejvyšší mírou chudoby. Mapa exekucí celkem zřetelně ukazuje, že největší množství dlužníků v problémech se nachází v regionech s nejvyšší mírou chudoby a nejvyšší nezaměstnaností: Karlovarský, Ústecký, Liberecký, severní část Moravskoslezského a Olomouckého, říká Bernard.

Kulturní důvod, který se obtížněji dokládá pomocí statistik, vyplývá podle něj zřejmě z celkově vyšší míry konzervativnosti na Vysočině a ve Zlínském kraji, ale možná rovněž z vyšší míry rodinné solidarity. Konzervativnost vede k uvážlivějšímu přístupu při zadlužování a k menší ochotě půjčovat si peníze. Rodinná solidarita funguje jako záchranná síť, díky níž dlužníci lépe překonávají případné problémy vedoucí k neschopnosti splácet své závazky, dodává sociolog.

Autor: Český statistický úřad

Podíl věřících lidí podle krajů. Data vycházejí ze sčítání lidu za rok 2011.

V obou krajích je zastoupen také největší podíl věřících lidí v Česku, jak [dokládají statistiky ČSÚ](#).

Napadá mě více faktorů a zároveň pro oba kraje mohou platit různá vysvětlení. Primárně jde o nejméně urbanizované kraje, tradiční, se silným vlivem náboženství. Obecně je v těchto krajích horší dostupnost a zaměřit distribuci služeb na větší město je prostě výhodnější než distribuci rozprostřít na velké a řídké osídlené území, v případě Vysočiny navíc se špatnou dopravní dostupností, přidává svůj pohled na věc DANIEL HŮLE, analytik společnosti Člověk v tísni, který se zaměřuje na dluhovou problematiku.

V České republice je o řád více exekucí než ve zbytku Evropy. Ke konci roku 2017 bylo proti 863 tisícům lidí vedeno skoro pět milionů exekucí a podle odborníků počty nadále stoupají. Vzhledem k tomu, že se exekuce týkají i rodinných příslušníků, dětí, partnerů, někdy i rodičů, jsou jimi podle odhadů zasaženy zhruba dva miliony obyvatel ČR.

Proto jsme si u sociologické agentury Median objednali výzkum o lidech v ekonomicky aktivním věku z chudší části české populace. Získali jsem tak jasná data o zkušenostech s exekucemi. Zajímalo nás, do jaké míry věří – nebo spíš nevěří – v demokracii, politické instituce a vymahatelnost práva. Nakolik odcházejí z legálního trhu práce a jak aktivně tráví volný čas. A dovedeme si vůbec představit, jakému stresu jsou vystaveni a jaký dopad mají exekuce na jejich děti?

Abychom pochopili, co se vlastně stalo a proč jsme v situaci, kdy tři čtvrtě milionu lidí a jejich rodinných příslušníků musí buď živořit z nezabavitelného minima a většinou se tím pádem dál zadlužovat, anebo pracovat na černo, musíme se vrátit o šestnáct let nazpět.

Lidé v exekuci si často prošli zkušenostmi, které změnily jejich postoj k institucím a soudům. Přestali věřit, že se mohou domoci práva, že platí nějaká jasná pravidla a že zákon je chrání. Do dluhů se totiž často dostali i proto, že někdo využil možností, které skýtal zcela neregulovaný trh s půjčkami v devadesátých a nultých letech. Stačilo třeba, aby si v textu dlouhé smlouvy napsané malinkým písmem nevšimli zmínky o rozhodčí doložce nebo

nepochopili, co zmínka o rozhodčí doložce znamená. To pak pro ně mělo katastrofální následky.

Agentura Median zkoumala také důvěru v instituce mezi lidmi ve věku 18–65 let v chudší části populace. Ukázalo se, že lidé se zkušeností s exekucemi v domácnosti moc nevěří soudům a do jisté míry ani dalším institucím, jako je vláda nebo Evropská unie. Například soudům a jejich práci důvěřuje 55 procent respondentů z chudší poloviny Česka, kteří zkušenost s exekucí nemají, a jen 37 procent těch, kteří zkušenost s exekucemi mají.

Podobně je to s vymahatelností práva. Jen 18 procent lidí se zkušenostmi s exekucemi věří, že v Česku se lze domoci práva, pokud se člověk stane obětí finančního podvodu. Ve zbytku respondentů z chudší poloviny Česka, kteří zkušenosti s exekucemi nemají, to je významně více – 33 procent. „Není to přitom dáno tím, že by lidé v exekuci méně vzdělaní či byli z nižších příjmových vrstev. Zkušenost s exekucemi snižuje důvěru ve vymahatelnost práva, v soudy a v instituce i v rámci jednotlivých vzdělanostních a příjmových skupin. A to v některých případech až 15 procentních bodů,“ říká sociolog Daniel Prokop.

Jaká je vlastně souvislost mezi exekucemi a omezenou důvěrou v právní stát? Jedním z důvodů může být i to, že v exekucích a vymáhání dluhů docházelo v minulosti k velkému navyšování dlužných částek. Právě skutečnost, že některé společnosti pracovaly se skrytými sankcemi, že existovala malá regulace poskytovatelů půjček a o uznatelnosti dluhu včetně sankcí rozhodovali podle doložek rozhodci vybraní věřitelem, musela u mnoha lidí důvěru v právo narušit. Většina těchto postupů už dnes sice není legální, ale jejich existence v minulosti otřásla důvěrou lidí v právní stát a fatálně jim ovlivnila život.

Situace je dnes odlišná i v tom, že média se otázkou exekucí mnohem více zabývají a téma pojímají systémově. [Server Aktuálně](#) přišel letos na podzim dokonce se speciálem, na kterém pracovalo několik redaktorů po dobu několika měsíců. Téma exekucí zpracovali komplexně, přesto se ve veřejné debatě stále objevují více hlasy, které mluví o odpovědnosti dlužníků, a naopak se příliš nehovoří o odpovědnosti těch, kteří přivedli statisíce lidí na mizinu. Jak je například možné, že některé dluhy rostly rychleji, než je byli dlužníci schopni splácet? Jak se mohlo stát, že máme dětské dlužníky za jízdy na černo nebo neplacení poplatků za odpady? Paradox současné situace vyjadřuje třeba i [snaha Jana Farského](#) vyhledávat nezákonné exekuce na základě neplatných rozhodčích doložek. O tom, že by věřitelé, kteří neplatné rozhodčí doložky využili, byli potrestáni jinak než jen tím, že platí náhrady soudního řízení, se diskuse nevede. Nebo exekutoři, kteří odmítali slučovat exekuce, byť to je dnes už jejich povinnost. Stejně tak pomíjíme odpovědnost soudců, kteří připustili například exekuce dětí za neplacení odpadů.

Problém s exekucemi v ČR tedy stále zůstává nevyřešen. A s ohledem na nedůvěru exekvovaných lidí v právní stát a demokracii bychom ho měli začít okamžitě řešit. Rozdělení společnosti, o kterém čím dál víc mluvíme, může mít nedozírné důsledky pro budoucnost naší země. Je zjevné, že pro větší soudržnost, je třeba něco dělat. Politici můžou začít jednoduše: Jako první krok pro posílení důvěry v soudy a právní stát by měla být taková úprava insolvenčního zákona, která by byla opravdu funkční a nastavila jasná pravidla.

Autorka je redaktorka Alarmu. Vizualizace vytvořila datová novinářka Kateřina Mahdalová.

Sociologický výzkum agentury Median

se zaměřil na zkoumání vztahu chudoby, exekucí a mladých lidí. Výsledky ukázaly, že asi dvacet dva procent mladých je u nás ohroženo chudobou. Podle Lukáše Curyly, šéfa Charity ČR, to není dáno individuální neschopností nebo selháním a lhostejností jednotlivců, ale společenskými faktory. Mezi ty nejdůležitější podle něj patří rodinné zázemí, finanční situace rodiny a vzorce chování rodičů. Významnou roli hraje také vzdělání, čtyřicet procent mladých lidí se základním vzděláním má totiž problémy s chudobou. Podle Curyly je v současnosti velmi aktuální otázka bydlení a jeho dostupnosti. V důsledku privatizace v devadesátých letech a nedostatečné výstavby sociálních bytů se dnešní mladá generace nachází v situaci, kdy je pro ni komerční nájemné drahé a osobní vlastnictví nemovitostí nedostupné. Šéf Charity ale zmínil, že podle výzkumu je mezi chudými lidmi vyšší úroveň solidarity. Jsou si schopni pomáhat a vytvářet zachytné sítě, které jim často stát neposkytne.

Materiální zajištění, bydlení a vzdělání

Výzkum se zajímal o lidi ve věku 18 až 30 let a zkoumal příjmovou chudobu, materiální deprivaci i zaměstnanost v domácnostech respondentů. Na základě těchto parametrů vznikl základní obraz o ohrožení chudobou mezi mladými lidmi a charakteristiky, které jsou pro tuto skupinu typické. Z výzkumu vyplývá, že nedostatkem trpí častěji ženy než muži a míra jejich ohrožení chudobou na rozdíl od mužů neklesá s věkem. Nejvíce ohrožení chudobou jsou lidé se základním vzděláním, jichž je v této skupině 45 procent. Chudoba se ale nevyhýbá ani vysokoškolákům – s nouzí se jich potýká celých třináct procent.

Asi dvacet dva procent mladých je u nás ohroženo chudobou a devět procent z nich je navíc v exekuci nebo insolvenční.

Existuje vztah mezi vzděláním rodičů a chudobou jejich dětí. S každým stupněm vzdělání klesá podíl mladých lidí, kteří jsou chudobou ohroženi. Podle Kateřiny Purkrábkové z agentury Median záleží i na tom, v jakých vztazích se nachází domácnost respondentů. Přirozenou a účinnou prevencí chudoby je dobré rodinné zázemí. ^[11] Martina Veverková, členka výzkumného týmu, uvedla, že existují dva typy příběhů. Tím prvním je rodina, která z finančních důvodů nedokázala svým dětem zajistit některé potřeby a byla ohrožena ztrátou bydlení, nezaměstnaností nebo exekucemi. Potomci z takové rodiny se pak častěji v dospělosti potýkají s podobnými problémy. Oproti tomu stojí typ mladých lidí, kteří se s materiální nouzí nepotýkali, měli ze strany rodiny dostatečnou podporu a mohli se rozvíjet, cestovat nebo navštěvovat různé kroužky. Tito lidé často chodili na víceletá gymnázia, mají od rodičů naspořené peníze a také disponují větším sociálním kapitálem.

Podle Veverkové oba typy rodin podporují své děti, ale podpora je různá – u lidí zajištěných a vzdělanějších jde o podporu preventivní, na rozdíl od takzvané akutní podpory, ke které dochází mezi lidmi s horší materiální nebo vzdělanostní základnou. ^[12] Výzkumnice také

zmínila, že se materiální chudoba nedědí, ale lidé, kteří se s ní potýkali od útlého dětství, jsou nouzí ohroženi s třikrát větší pravděpodobností.

Boty nebo jídlo?

Největším problémem spojeným s chudobou mladých lidí je nedostupnost základních potřeb. Tento typ materiální deprivace děti a mladé lidi silně ovlivňuje. Druhým základním faktorem je nejisté bydlení. Sociálně slabší rodiny se musí častěji stěhovat, bydlí v nekvalitních bytech, s čímž souvisí i opakované ztráty sociálních vazeb. Podle Veverkové je stabilita v oblasti bydlení naprosto zásadní, protože nucené stěhování lidí znevýhodňuje a negativně poznamenává. Posledním faktorem je vzdělání bez maturity. Cestou, jak podpořit změnu, by podle Veverkové bylo umenšení diskriminace ve vzdělávání a jeho větší dostupnost. Otázka vzdělání se ale netýká jen nižších tříd – z analýzy vyplynulo, že i pro střední třídy je mnohdy náročné uživit své děti na vysoké škole, pokud studují v jiném městě, a že na to vynakládají velkou část svých příjmů.

Lidé postižení chudobou si příčiny své situace vysvětlují různě. Podle některých hraje roli zejména osobní selhání, podle jiných systémové problémy nebo diskriminace. Během výzkumu se ukázalo, že když mladí lidé mluví obecně, mají větší tendenci vztahovat se k individuálním faktorům a naplňování společenských stereotypů. Ve chvíli, kdy se debata vedla o konkrétních lidech, kterých se chudoba dotýká, převažují jiné způsoby vysvětlení – systémové nebo diskriminační.

Pokud na mladé lidi chudoba dolehne, mají problémy například s nakupováním nábytku nebo zajištěním dovolené. Tu si nemůže dovolit kolem tří čtvrtin dotazovaných. Tito lidé se také častěji pouštějí do rizikových finančních závazků, jako jsou spotřebitelské úvěry nebo půjčky. Celých devět procent mladých lidí ohrožených chudobou je navíc v exekuci nebo insolventi. Za pozitivní zprávu agentura považuje dobrý přehled o finančních výdajích, kteří mladí lidé mají, i fakt, že i ti chudí mají tendenci spořit si peníze na svou budoucnost.

Další zdroj

Kdo si na co půjčuje? aneb profil dnešního českého dlužníka 25. května 200 Jana Zíková, KeyAccount Manager pro finanční sektor FactumInvenio, s.r.o.

2 Obsah Postoje veřejnosti k půjčkám a úvěrům Sjednané půjčky a úvěry Klienti úvěrových produktů Účel úvěru, půjčky Jak vidí populace svou budoucí finanční situaci Metodika V rámci pravidelného výzkumu Factum Omnibus byly zjišťovány názory populace na téma úvěrů a půjček. Dotazování probíhalo v dubnu letošního roku a dotázán byl reprezentativní soubor populace České republiky starší 15 let. Celkem bylo provedeno 1001 rozhovorů.

3 Půjčky jako součást běžného života Osm z deseti Čechů považuje půjčky od banky za běžnou součást dnešního života. Více než polovina populace si myslí, že sjednat si půjčku od banky je snadné. Každý druhý si raději půjčí od příbuzných a známých než od banky. Celkem dvou pětinám lidí nedělá problém půjčit si peníze od banky. N=1001, data v % Půjčky od banky jsou běžnou součástí dnešního života Půjčit si peníze od banky mi nedělá problémy 0 53 Sjednat si

půjčku u banky je snadné Raději si půjčuji od příbuzných a známých než od banky 50 6 Souhlasí Nesouhlasí Neví

4 Půjčky jako součást běžného života - dle věkových skupin Úvěry a půjčky považují častěji za samozřejmost běžného života lidé mladší - ve věku do let. N=1001, data v % kladných odpovědích Půjčky od banky jsou běžnou součástí dnešního života Sjednat si půjčku u banky je snadné Půjčit si peníze od banky mi nedělá problémy % Celkem Do 2 let 30- let 5-5 let 60 a více let

5 Postoje veřejnosti k půjčkám či úvěrům od finančních institucí Celkem (N=1001) Do 2 let, Věk 5-5 let a více let 2 55 Hrubý příjem domácnosti Do Kč Více než Kč % Bude-li třeba, peníze si půjčím Půjčení se budu snažit vyhnout, i když mne to bude omezovat Peníze od finanční instituce si nikdy nepůjčím Neví

6 Sjednané úvěry a půjčky českými domácnostmi Sjednání nějakého úvěru nebo půjčky uvádí více než polovina populace. Celkem Věk Vzdělání Hrubý příjem domácnosti Velikost místa bydliště Máte v současné době sjednán nějaký úvěrový produkt? (N=1001, data v %) Ano Ne Do 2 let 30 - let 5-5 let 60 a více let ZŠ SŠ VŠ Do Kč až Kč až Kč Více než Kč Do a více

7 Sjednané úvěry a půjčky 0/200 (N=1001) Kontokorentní úvěr 18 Spotřebitelský úvěr od banky Kreditní karta vydaná bankou Hypoteční úvěr, úvěr od společnosti poskytující nákup zboží na splátky Půjčka v hotovosti od příbuzných či známých Úvěr od stavební spořitelny Nákupní úvěrová karta vydaná nebankovní institucí Úvěr od leasingové společnosti 10 6 Půjčka od společnosti specializované na krátkodobé hotovostní půjčky Revolvingový úvěr Jiný úvěr/půjčka Žádný úvěr/půjčka %

8 Klienti úvěrových produktů dle věkových skupin 30 N=1001, data v % Celkem % Do 2 let 30-let 5-5 let 60 a více let Kontokorentní úvěr 10 2 Spotřebitelský úvěr Kreditní karta Hypoteční úvěr, úvěr od společnosti poskytující nákup zboží na splátky Úvěr od stavební spořitelny Nákupní úvěrová karta vydaná nebankovní institucí Úvěr od leasingové společnosti Půjčka v hotovosti od společnosti specializované na krátkodobé půjčky Půjčka v hotovosti od příbuzných či známých Pozn.: uvedeny úvěry/půjčky zmíněné více než 1 % populace.

9 Klienti nejčastějších úvěrových produktů Které z následujících úvěrových produktů máte v současné době sjednány Vy nebo některý z členů Vaší domácnosti N % Kontokorentní Spotřebitelský Kreditní Hypoteční úvěr karta úvěr Celkem Věk Do 2 let , let 25 25, let , a více let , Vzdělání ZŠ 50 58, 1 8 SŠ , VŠ 8, Hrubý Do , příjem , domácnosti , Velikost místa bydliště > , Do 33 3, , , a více 20 20, 22 11

10 Půjčka od příbuzných a známých Ženy a lidé s hrubým příjmem domácnosti 25 až 35 tisíc korun si častěji půjčují od příbuzných a známých. Které z následujících úvěrových produktů máte v současné době sjednány Vy nebo některý z členů Vaší domácnosti N % Půjčka od příbuzných, známých Celkem Pohlaví Muž 8 8, 5 Žena 51 51,6 8 Věk Do 2 let , let 25 25, 5-5 let , a více let ,5 6 Hrubý Do ,5 6 příjem ,2 domácnosti ,3 10 v Kč > ,0 6 Velikost Do 33 3,3 místa ,5 5 bydliště , a více 20 20,

11 Ti, kteří úvěry a půjčky nemají sjednány Celkem Pohlaví Věk Vzdělání Hrubý příjem domácnosti Velikost místa bydliště Muž Žena Do 2 let 30- let 5-5 let 60 a více let ZŠ SŠ VŠ Do Kč Více než Kč Do a více N=1001, data v % .

12 Účel půjčky či úvěru Téměř shodné procento lidí využívá půjčku či úvěr k nákupu spotřebního zboží a ke koupi či rekonstrukci bytu nebo domu. Účel půjčky či úvěrů (N=520, v %) Nákup spotřebního zboží Nákup či rekonstrukce bytu, domu Nákup auta Na běžné nákupy Koupě dovolené Na něco jiného Dárky pro blízké, vánoční dárky Náklady do podnikání Nákup pozemku Neuvědli

13 Pesimisté či optimisté - dle věku a příjmu domácnosti Finanční situaci domácnosti v následujících dvou letech vidí pozitivněji: lidé ve věku do 2 let, se středními a vyššími příjmy domácnosti a počet optimisticky smýšlejících roste také spolu s výší vzdělání. Celkem (N=10001) Do 2 let Věk 30- let 5-5 let a více let 51 1 Do ,- Korun Hrubý příjem domácnosti ,- až ,- Kč ,- až ,- Kč ,- až ,- Kč ,- až ,- Kč ,- až 0.000,- Kč Kč a více Odmítl % Zlepší Zůstane stejná Zhorší Neví

14 Jsme pesimisté či optimisté? Necelá pětina (1 %) populace se domnívá, že se finanční situace domácnosti v průběhu následujících dvou let zlepší. Opačného názoru je téměř čtvrtina lidí (2 %). (N=1001, data v %) Neví, nedovede Velmi se zhorší posoudit 5 %, 5 % Velmi se zlepší 2 % Mírně se zlepší 15 % Mírně se zhorší 1 % Bude zhruba stejná 53 %

15 Děkuji za pozornost Nabízíme Vám partnerství Kontakt Jana Zíková FactumInvenio, s.r.o. Těšnov 5, Praha 1 Tel.: Fax:

5. Dotazníkové šetření

V únoru 2019 realizoval Svaz průmyslu a dopravy České republiky šetření k problematice exekucí z pohledu zaměstnavatelů z volného trhu práce. V rámci studie zpracovávané pro projekt „Posilování sociálního dialogu prostřednictvím integrovaného systému podpory spolupráce zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů-iPodpora - 3. etapa (iPodpora III), registrační číslo projektu CZ.03.1.52/0.0/0.0/18_094/0010386“ jsme se rozhodli uskutečnit stejné šetření mezi zaměstnavateli na chráněném trhu práce. Šetření se uskutečnilo v dubnu 2020, kdy byly použity stejné otázky, aby mohla být provedena komparace.

Výstupy z šetření

volný trh

chráněný trh

Počet respondentů:

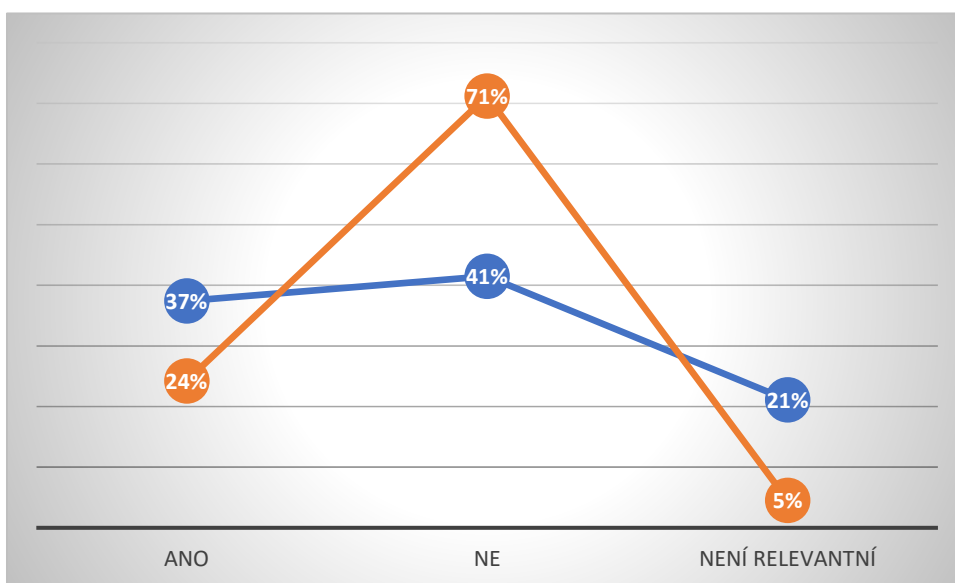
147 respondentů

66 respondentů

1. Máte problémy se součinností exekutorů z pohledu jejich požadavků? – Jsou nad rámec zákona?

Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	absolutní počet	podíl (%)	absolutní počet	podíl (%)
Ano	55	37 %	16	24 %
Ne	61	42 %	47	71 %
Není relevantní	31	21 %	3	5 %

2. Jaké máte s exekutorským úřadem problémy při součinnosti?

45 odpovědí

11 odpovědí

Nejčastější odpovědi podle pořadí:

pořadí totožné

Požadavky na:

- Číslo účtu
- Soukromé telefonní číslo nebo e-mail
- Majetkové poměry
- Adresu

Odpovědi zaměstnavatelů z volného trhu práce:

v součinnostech bývají dotazy na další majetkové poměry zaměstnance žádosti o sdělení čísla účtu, kam je odesílána mzda - poskytujeme pouze kód banky, protože nám není znám pravý majitel účtu (zaměstnanci účty často mění)

- 1) kontaktní adresa, číslo účtu, počet, pořadí a výše exekuce.
- 2) požadavek na uvedení čísla účtu kam je zasílána mzda, seznam všech evidovaných exekucí včetně čísel jednacích a částek, majetkové poměry, adresu nového zaměstnavatele, telefonní číslo nebo email na povinného
- 3) nedostávají se k nám včas informace
- 4) Požadují informace v rozporu se zákonem, odvolávají se na § 33 Zákona č. 120/2001, který se na zaměstnavatele nevztahuje.
- 5) Požadují informace: Telefon, mail povinného
- 6) Ve většině případů není možno se na exekutorský úřad dovolat.
 - číslo bankovního účtu, kam je mzda zasílána - jinou kontaktní adresu, než je trvalé bydliště - e-mailový a telefonní kontakt zaměstnance
- 7) požadují telefonní čísla, čísla účtů, mailové adresy a majetkové poměry
- 8) Jak jeden měsíc nemá zaměstnanec takový příjem, aby vyšlo na splátku, hned chtějí součinnost a znovu vypsát všechny exekuce a pořadí a komu co se platí, kdo je před jejich exekucí.....
- 9) bankovní účty telefonní čísla emailové adresy jiné příjmy - brigády zda o nich víme majetkové poměry povinného

- 10) Chtějí vypsat všechny exekuce s čísly exekucí, datum vzniku, datum prvnímú zaměstnavateli a přesnou částku - chtějí čísla účtu dlužníků - Homola, Mareš

- 11) v některých případech je jejich žádost o poskytnutí součinnosti velice obsáhlá - sami exekutoři mají přístup do exe rejstříku a zaměstnavatelé přesto musí vypisovat všechny exekuce; dále na požadavek sdělení doby od kdy a v jaké výši bude jejich pohledávka umořována nelze jednoznačně odpovědět, protože čistá mzda je v měsících různá (závisí na pohyblivých složkách mzdy, tj. na přiznané odměně, přesčasech, apod.)

- 12) Čísla účtů pro zasílání výplaty - tento údaj zásadně neposkytují, jelikož výplatu si může každý nechat posílat na číslo účtu libovolné osoby (např. na manželku) a vzhledem k tomu, že exekutoři mohou zjistit, jaký účet patří dlužníkovi skrz součinnost s bankami, je pro mne poskytování čísla účtu pro zasílání mzdy povinného v rozporu s GDPR.

- 13) telefonní kontakt, číslo bankovního účtu

- 14) Vypsání nemocenských dávek a dnů PN, vypsat vše o předchozích EP, vypsat jednotlivé srážky na dané EP, výši, komu byly zaslány a kdy, majetkové poměry povinného, číslo účtu,

- 15) zjišťují majetkové poměry povinného, příp. manžela/-lky, požadují: zaslání kopií pásky a mzdového listu, kopie exekučních příkazů předcházejících exekutorů, popř. velmi podrobný přehled jednotlivých ex. příkazů, telefonní čísla a emailovou adresu povinného, žádají o sdělení jaká je výše deponovaných prostředků na našem vnitřním účtu, popř. jaká je výše vyplacených náhrad výdajů spojených s prac. výkonem (stravné, cestovné, za ubytování)

- 16) vyžadují informace o číslech bankovních účtů povinných, aktuálním bydlišti a soukromé telefonní číslo

- 17) žádosti o číslo účtu, kde je zasílaná zaměstnanci mzda

- 18) Požadují číslo účtu, tel. kontakt a jestli jsou známy majetkové poměry povinného.
- 19) Žádost o poskytnutí bankovního účtu, který zaměstnavatel využívá k zasílání mzdy (možno sdělit jen bankovní ústav, nikoli číslo účtu, vzhledem k tomu, že zaměstnavatel nemá informace, kdo je majitelem bankovního účtu)
- 20) žádají číslo účtu dále, chtějí vědět, zda povinný má nějaký majetek
- 21) Chtějí uvést číslo účtu, na který je zasílána mzda.
- 22) například číslo bankovního účtu
- 23) Vyžadují čísla účtů a majetkové poměry zaměstnance.
- 24) Dotaz na účet, na který jde mzda.
- 25) Při dotazech na exekutorské úřady není v některých případech zpětná reakce
- 26) chtějí kontaktní adresy a telefonní čísla
- 27) žádají o opakovaně o informace, které jim již byly zaslány, žádají o vypisování jednotlivých předchozích exekucí (č. exekuce a datum doručení 1. plátcí), žádají soukromý e-mail a telefonní kontakt na zaměstnance
- 28) požadují informace nad rámec zákony
- 29) Dotazy na majetek zaměstnance, telefonní číslo

- 30) Požadují čísla bankovních účtů, které ne vždy patří povinnému. Telefonní čísla, adresu, kde se vyskytují. Pokud je exekuce v pořadí, vyžadují seznam exekucí předcházející té jejich. Kdy přijde jejich exekuce na řadu? Kolik v průměru se bude srážet na jejich exekuci? Požadují exekuci daňového bonusu exekucí příkázáním jiné peněžité pohledávky, které je dle našeho názoru v rozporu s judikaturou VS. V tomto vynikají především exekutoři Homola a Podkonický.
- 31) Časově náročné, vyžadují rychlou odpověď a podrobný popis.
- 32) telefonní číslo, číslo účtu
- 33) Exekutoři chtějí sdělit č. účtu, na který se posílá dlužníkovi mzda, případně soukromé č. telefonu
- 34) Nevidím důvod, proč uvádět, jestli rozsah pracovní doby je týdenní nebo směnný, zda výkon práce je na pracovišti nebo se jedná o práci z domova (adresa) nebo jinde. Myslím, že stačí k vyplnění bod, který je v součinnosti - pracovní poměr - doba určitá nebo neurčitá. Proč vyplňovat plat či mzdu za poslední 2 měsíce v hrubém a čistém příjmu - to bylo, výše může být jiná (např. odměny), když v dalším bodě je předpokládaná výše srážek. Uvádění čísla účtu??? Stačí uvést banku, exekutorský úřad si může zjistit sám (EŘ). Poprvé jsem se setkala s tak "výslechovým dotazníkem". Vždy žádost o poskytnutí součinnosti byla v pár bodech a to: - zda je Vaším zaměstnancem, pokud ano, sdělte, zda jeho pracovní poměr je na dobu určitou či neurčitou a dále výši jeho průměrné měsíční mzdy. - zda již povinnému provádíte srážky ze mzdy a pokud ano, na základě jakých rozhodnutí a pro jaké částky - zda je Vám známa jiná adresa pobytu než výše uvedená, tel. č. e-mail. To si myslím, že je dostačující.
- 35) každý exekutor postupuje jinak, hlavně u insolvencí vidím rozdíly. Dále např. u pokračujících exe, někdy se nedeponuje, protože už dávno nabyla PM a někdy se čeká na nové nabytí u sebumenší změny. Některé exe i s příslušenstvím mají přes 10 stran...

- 36) Exekutoři požadují kopie předešlých exekucí, čísla účtů.....
- 37) Problém jsme měli v případě, kdy exekutor vyžadoval kopie všech dříve doručených ex. příkazů (46) a my jsme odmítli kopie odeslat. Po několikanásobné výhrůžce pokutou a našem odmítání to exekutor vzdal.
- 38) Kopírování všech již probíhajících exekučních příkazů zaměstnance, i když mají přístup do registru exekucí, ale jelikož je zpoplatněn, požadují tyto informace od nás - ZADARMO. Dále vyžadují telefonní čísla, konkrétní čísla bankovních účtů, na které je zasílána mzda, výši cestovních náhrad a diet, majetkové poměry. Neustále vyhrožují pokutami a novinkou je odeslání součinnosti OBRATEM.
- 39) Obesíláme exekutorský úřad při novém nástupu s dotazem, zda bude dál sráženo a dotazem na aktuální zůstatek. Dále je obesíláme s dotazem, zda je již exekuce vysrážena.
- dotazy na majetkové poměry zaměstnance - chtějí mzdové listy (kde jsou údaje o rodinných příslušnících) - dotazy na telefonní kontakt na zaměstnance či email
- 40) zasílání kontaktů na zaměstnance (soukromá telefonní čísla, emaily) žádosti o sdělování čísla účtu zaměstnance (zaměstnavatel neví, kdo vlastní účet, na který se odesílá mzda), dotazy každý měsíc, proč nebylo sráženo (mění se pořadí srážek dle zasílání od jednotlivých úřadů)
- 41) Často je požadováno číslo účtu zaměstnance, domníváme se, že toto nemá oporu v zákoně.

- vyžadují vyšší rozsah informací, než na který mají ze zákona nárok (ne všichni)
 - chtějí, abychom srážky prováděli i ze stravenkových bodů (máme stravenkovou kartu)

42) kompletní mzdové listy, kontakty na zaměstnance a EU chtějí také čísla bankovních účtů

43) nám známe kontaktní údaje, číslo účtu, kam mzdu zasíláme

44) Administrativně zatěžují požadováním duplicitních informací, nebo informací, které již dávno mají (je u Vás zaměstnán? Dostává náhrady za cestovné?) a také požadováním informací v rozporu se zák. práce. Např. Je vám znám majetek povinného?, jeho tel. číslo, e-mail, na jaké adrese se zdržuje Mgr. Homola - několikrát upozorněn, že požaduje to co nesmí požadovat, ale bez výsledku, ..Kdy budou realizovány srážky, jaká bude výše srážek?(No logicky až budou na řadě, 1/3 zbytku čisté mzdy). Mgr. Koncz, a další exekutoři....výše hrubé a čisté mzdy za poslední 3 měsíce nebo 6 měsíců (obratem poté co jim oznámíme, že povinný teprve včera nastoupil do zaměstnání)...kolik exekucí má lepší pořadí, částky dluhu, který exekutor exekuci nařídil (to vše si mohou zjistit z ex. rejstříku, nemusí kontaktovat zaměstnavatele)..Toto chtějí vědět téměř všichni....Obtěžují, obtěžují, někdy i několikrát do roka na jednu exekuci sedmou nebo jedenáctou v pořadí, nejlépe v době zpracování mezd, s lhůtou do 7 dnů a pod pokutou 50 000,-. Administrativně velice náročné. Dala bych jim taxu 500,-Kč za jednu součinnost :-) a omezenou možnost dotazovat se pouze 1x za rok. Taková banka, ta by jim dala poplatek...

Odpovědi zaměstnavatelů z chráněného trhu práce:

1) Exekutoři v součinnosti požadují číslo bankovního účtu, na který je vyplácena mzda. Nemusí se jednat o účet zaměstnance, ale např. o účet manžela/manželky zaměstnance. Dotazují se na majetkové poměry zaměstnance. U zaměstnance pobírajícího invalidní důchod, který má stanoveno několik exekučních srážek od

různých exekutorů, není jednotný způsob pro uplatnění nezabavitelných částek. Úřední hodiny, ve kterých je možné kontaktovat telefonicky exekutora mají někteří pouze dva dny v týdnu, na zasláný dotaz e- mailem delší dobu nereagují.

2) EU Klatovy - po deseti letech se ptal na roční zúčtování pracovníka, který tu už 10 let nepracuje. Info o tom dostal, ale nečte to.

3) Problémy ne s exekutory, ale s množstvím exekuci u jednotlivých zaměstnanců. Exekutoři reagují rychle, protože vše, co ukládají zaměstnavateli, je v jejich zájmu, včetně vyhrůzek pokutováním v případě prodlení s reakcí zaměstnavatele na jejich požadavky.

4) Občas exekutor požaduje informace v rozporu se zákonem nebo chce vědět přesnou částku srážky.

5) chtějí znát skutečné bydliště

6) chtějí více info

7) Vesměs exekutorské úřady vyžadují informace v rozporu se zákonem, v poslední době se to zlepšuje

8) např. požadují mzdové listy zaměstnanců

9) vyžadují stále se opakující informace

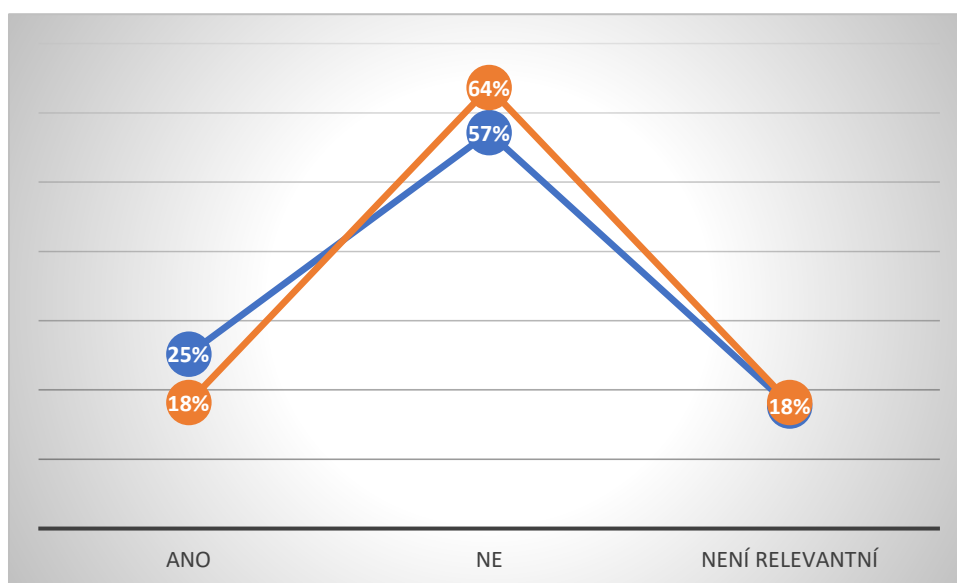
10) požadované informace nad rámec potřeby k zahájení srážek

11) exekutorský úřad Praha chtěl vědět tel. číslo zaměstnance

3. Máte problémy s komunikací s exekutory?

Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	Count	Percentage	Count	Percentage
Ano	37	25 %	12	18 %
Ne	84	57 %	42	64 %
Není relevantní	26	18 %	12	18 %

4. Počet zaměstnanců s exekucemi

Do 50 zaměstnanců - 16 firem

5 firem 0 exekucí

1 firma 1 exekuce

5 firem 2 exekuce

3 firmy 3 exekuce

1 firma 6 exekucí

1 firma 8 exekucí

18 firem

5 firem 0 exekucí

2 firmy 1 exekuce

1 firma 2 exekuce

1 firma 3 exekuce

1 firma 4 exekuce

1 firma 6 exekucí

1 firma 7 exekucí

51-250 zaměstnanců- 60 firem

z 60 firem pouze 3 bez exekuce

19 firem á 10 a více zaměstnanců v exekuci

40 firem

4 bez exekuce

14 má více jak 10 zaměstnanců v exekuci

Více než 250 zaměstnanců

Všech 71 zaměstnavatelů řeší exekuce

Nejvíce 4711 zaměstnanců v exekuci

1505 zaměstnanců v exekuci

16 firem má více než 100 zaměstnanců v exekuci

18 firem má více než 50 zaměstnanců v exekuci

všech 8 zaměstnavatelů řeší exekuce

nejvíce 95 a 85 zaměstnanců v exekuci

5 firem má více jak 50 zaměstnanců v exekuci

5. Počet exekucí u jednoho zaměstnance je nejčastěji:

3 exekuce

30 zaměstnanců

9 zaměstnanců

5 exekucí

27 zaměstnanců

7 zaměstnanců

4 exekuce

14 zaměstnanců

12 zaměstnanců

Zde se výsledek odchyluje.

6. Jaký nejvyšší počet exekucí evidujete u jednoho zaměstnance?

114,80, 69

43, 40, 37

20 nebo více než 20 36 zaměstnanců

8

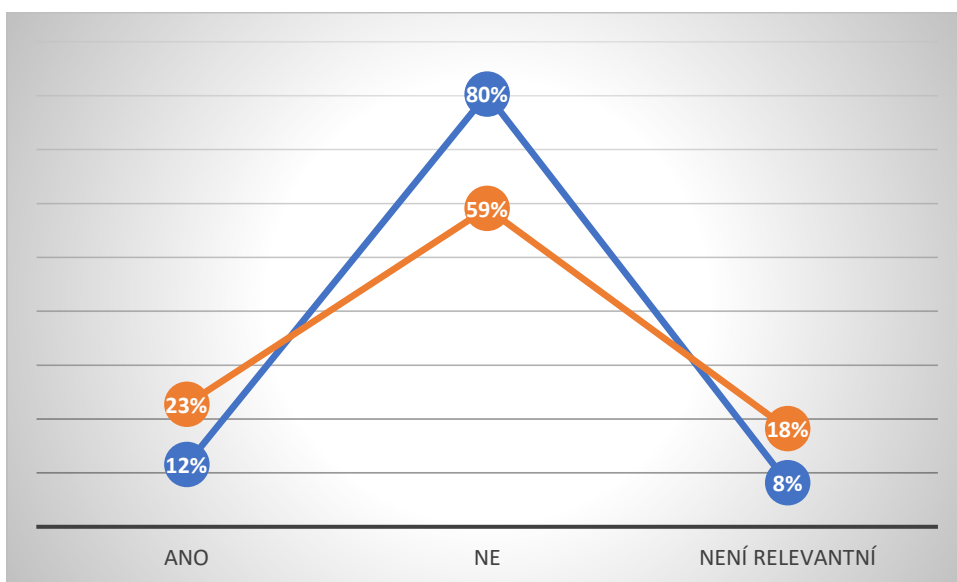
10 nebo více než 10 58 zaměstnanců

24

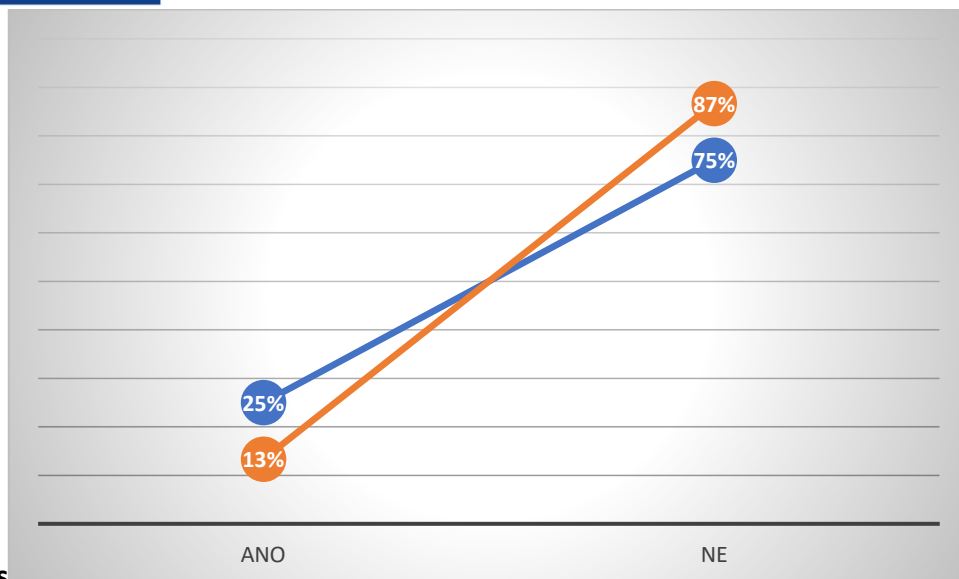
7. Máte jen běžící exekuce, (tj. nejste první plátce mzdy, který zahajuje provádění srážek ze mzdy u dané exekuce)?

Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
Ano	17	12 %	15	23 %
Ne	118	80 %	39	59 %
Není relevantní	12	8 %	12	18 %

8. V případě odpovědi ANO, uveďte, prosím, zda exekutoři používají jednotné formuláře dle vyhlášky?

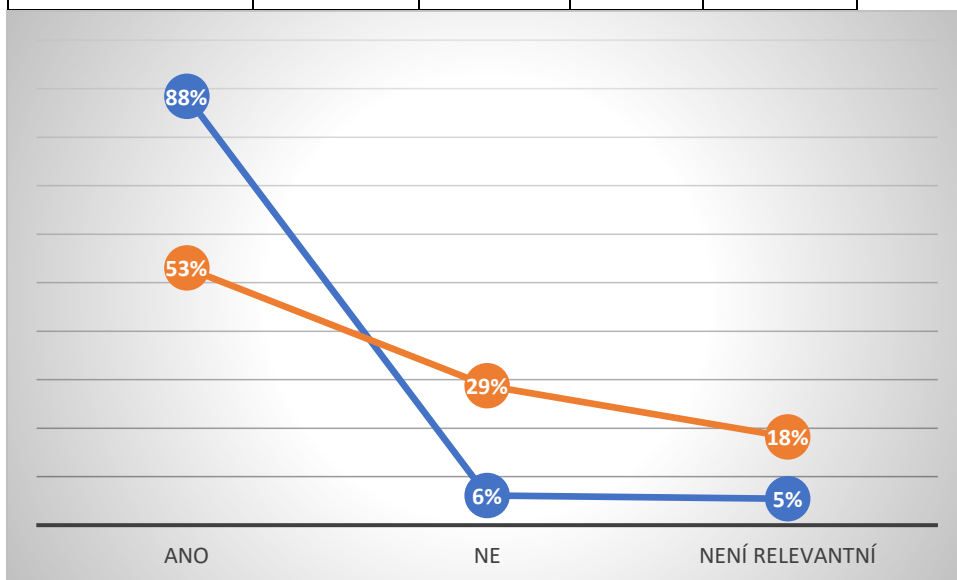
Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
Ano	3	25 %	2	13 %
Ne	9	75 %	13	87 %

s

9. Máte i nové exekuce (tj. jste první plátce mzdy, který zahajuje provádění srážek ze mzdy u dané exekuce?)

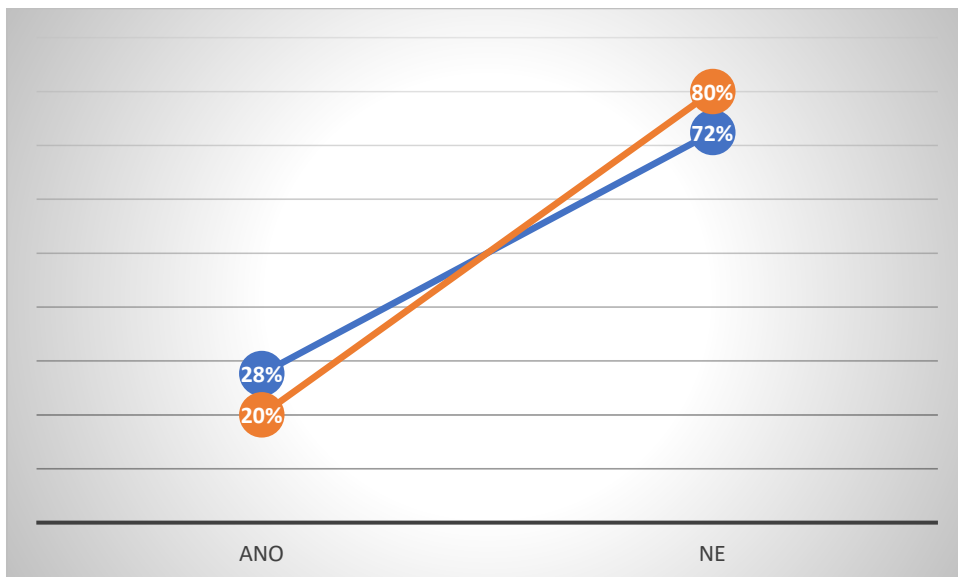
Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	Ano	130	88 %	35
Ne	9	6 %	19	29 %
Není relevantní	8	5 %	12	18 %

10. V případě odpovědi ANO, uveďte, prosím, zda exekutoři používají jednotné formuláře dle vyhlášky?

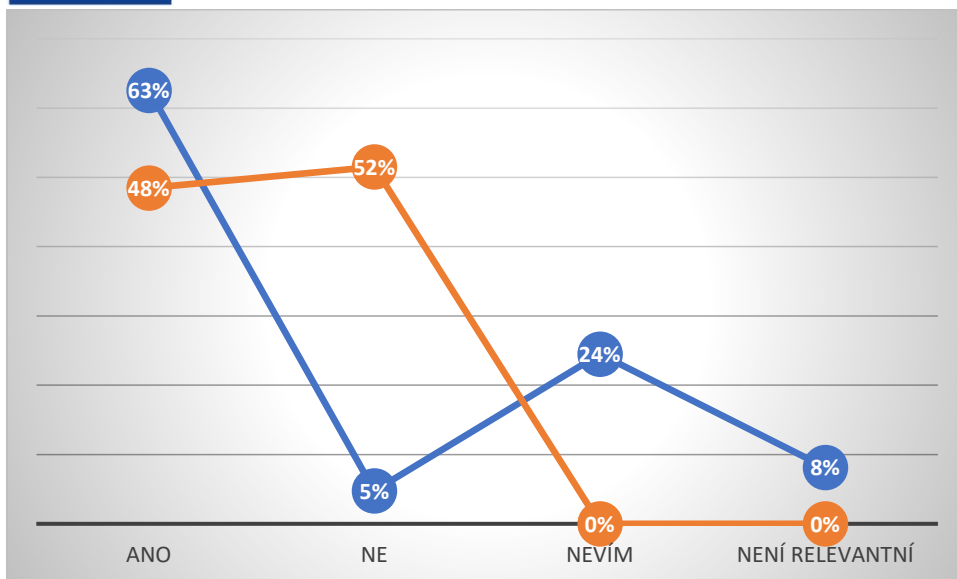

Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	Ano	29	28 %	7
Ne	76	72 %	28	80 %

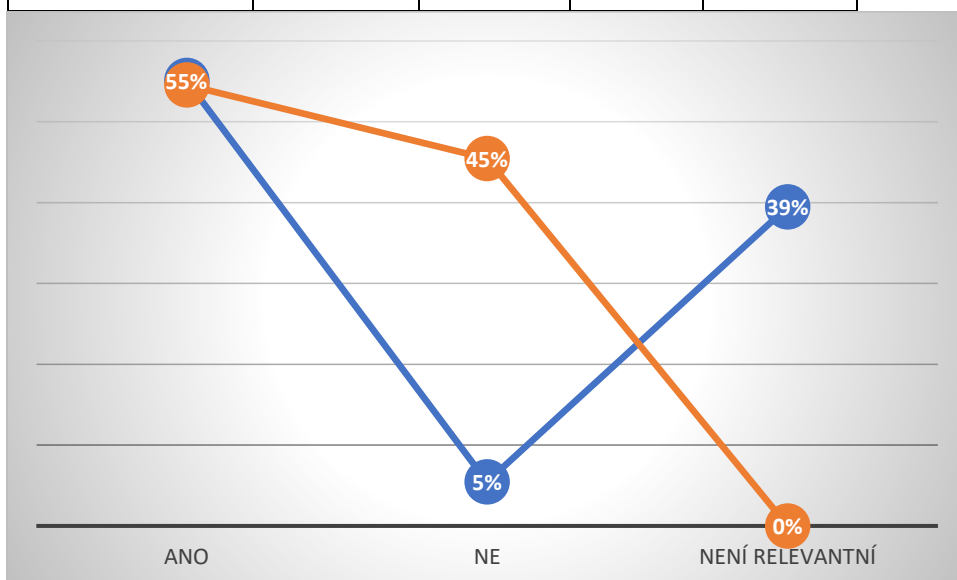
11. Uvítali byste možnost elektronické, pokud možno automatizované komunikace (datovým souborem, formát xml) s exekutory?

Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	Ano	92	63 %	32
Ne	7	5 %	34	52 %
Nevím	8	24 %	0	
Není relevantní	58	8 %	0	

12. Přivítali byste nějakou formu zajištění nezabavitelné částky (např. označení kódem nebo zavedení chráněného účtu), aby ji banka nevydala exekutorovi?

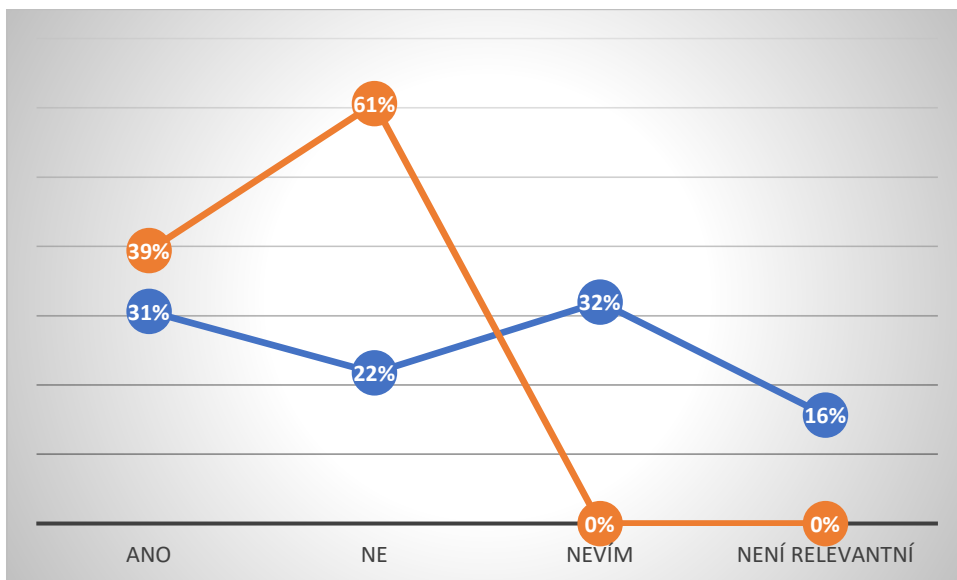
Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	Count	Percentage	Count	Percentage
Ano	81	55 %	36	55 %
Ne	8	5 %	30	45 %
Není relevantní	58	39 %	0	

13. Vyhovuje Vám navrhovaná úprava výše paušální náhrady nákladů zaměstnavatelů vznikající v souvislosti s prováděním srážek ze mzdy ve výši 50 Kč /měsíc/ 1 zaměstnanec?

Odpověď	Volný trh práce		Chráněný trh práce	
	Číslo	Podíl (%)	Číslo	Podíl (%)
Ano	45	31 %	26	39 %
Ne	32	22 %	40	61 %
Nevím	47	32 %		
Nevyplněno	23	16 %		

Závěry volný trh

Z šetření vyplynulo, že bez 8 firem ze 147 se každá odpovídající firma v různé míře setkala s exekucí. Vzhledem k tomu, že se jedná o celospolečensky důležité téma je otázkou, zda je v našem vzdělávacím systému dostatečně rozebíráno téma finanční gramotnosti. Zkušenosti členských zaměstnavatelů Svazu průmyslu a dopravy ČR naznačují, že jsou zde katastrofální nedostatky. Někteří velcí zaměstnavatelé zavedli v předlužených regionech vlastní poradce, které se snaží zaměstnancům poradit nejen v případech exekucí či insolvenčí, ale částečně i ve věcech finanční gramotnosti. Zaměstnavatelé ovšem nemohou suplovat roli státu ve vzdělávání. Zadlužení obyvatelstva má ovšem kromě jiného přímý dopad na zaměstnavatele. Lidé v exekucích nejsou stabilními zaměstnanci a jejich finanční problémy tak nepřímo působí na stabilitu pracovního prostředí ve firmách.

55 respondentů ze 147 měli problém s exekučním úřadem, který požadoval informace nad rámec zákona. Nejčastěji se jednalo o číslo bankovního účtu, soukromé kontakty na povinného jako e-mail, telefonní číslo a adresa. Jako velmi problematické se jeví dotazy na majetkové

poměry povinných – zaměstnanců v exekuci ve 13 případech. Zatímco exekutoři požadují okamžitou součinnost, opačně komunikace bývá komplikovaná. Při vyhodnocování nejčastějších odpovědí se dlouhá reakční doba vyskytla ve 20 případech, problém s nemožností se spojit telefonicky v úřední hodiny uvedlo 15 a na arogantní nebo nepříjemné chování zaměstnanců exekučních úřadů si stěžovalo 6 respondentů. Výsledky odpovídají poznatkům z diskusních fór, i když zde se dá říct, že se jich převážně účastní členové, kteří mají s exekučními úřady nějakou negativní zkušenost a chtějí ji diskutovat. Na diskusních fórech je tudíž více než ¾ účastníků, kteří řeší problém s exekučním úřadem, ať už s požadavky exekutorů nebo naopak s nemožností s nimi komunikovat telefonicky nebo z dlouhou reakční dobou na dotazy zaměstnavatelů. Stejně jako u Ministerstva by bylo tedy s ohledem na výše uvedené přínosem, kdyby komora plnila svoji metodickou funkci vůči exekutorům.

Současná navrhovaná úprava paušální náhrady nákladů zaměstnavatelů vznikající v souvislosti s prováděním srážek ze mzdy ve výši 50 Kč /měsíc/ 1 zaměstnanec vyhovuje jen 45 zaměstnavatelům, 32 nevyhovuje, 47 neví a 23 nevyplnilo. Důvodem pro nesouhlas je v převážné míře výše částky 19 respondentů.

Zkušenosti s vyhláškou vč. 461/2017 Sb., kterou s účinností od 1. července 2018 zavedla jednotné formuláře pro výkon exekuční a další činnosti, tedy i pro exekuční příkazy jsou spíše špatné. U nově zahájených exekucí se celkem 76 zaměstnavatelů setkala s tím, že exekutoři nepoužívají nové vyhlášky. Na dotaz, zda by uvítali možnost elektronické, pokud možno automatizované komunikace (datovým souborem, formát .xml s exekutory odpovědělo kladně 92 zaměstnavatelů. Vzhledem k faktu, že zaměstnanci v exekucích často mění zaměstnání, byl by přínosem i formulář na pokračující exekuce. Exekutorská komora sice na tiskových konferencích hovoří o zjednodušení a usnadnění systému. Jedním z prvních kroků by ovšem mohlo být to, že v březnu 2019 nebude mít na svých webových stránkách právní předpisy k dispozici v elektronické verzi ve znění účinném ke dni 15. 6. 2017.

Závěry chráněný trh

Z šetření vyplynulo, že 12 firem ze 66 odpovídajících firem nemá zaměstnance s exekucí.

16 respondentů z 66 mělo problém s exekučním úřadem, který požadoval informace nad rámec zákona. Nejčastěji se jednalo o číslo bankovního účtu, soukromé kontakty na povinného jako e-mail, telefonní číslo a adresa.

Současná navrhovaná úprava paušální náhrady nákladů zaměstnavatelů vznikající v souvislosti s prováděním srážek ze mzdy ve výši 50 Kč /měsíc/ 1 zaměstnanec vyhovuje jen 26 zaměstnavatelům, 46 nevyhovuje. Důvod pro nesouhlas se v šetření nezkoumal.

Zkušenosti s vyhláškou vč. 461/2017 Sb., kterou s účinností od 1. července 2018 zavedla jednotné formuláře pro výkon exekuční a další činnosti, tedy i pro exekuční příkazy jsou spíše špatné. U nově zahájených exekucí se celkem 28 zaměstnavatelů setkalo s tím, že exekutoři nepoužívají nové vyhlášky. Na dotaz, zda by uvítali možnost elektronické, pokud možno automatizované komunikace (datovým souborem, formát .xml s exekutory odpovědělo kladně 32 zaměstnavatelů).

9. Doporučení a závěr

V čem je problém - staré exekuce, vícečetné exekuce zdlouhavé a nákladné vymáhání - teritorialita staré exekuce neřeší.

Pevné zálohy povedou ke snížení motivace vymáhat - to povede ke snížení vymahatelnosti obecně, a v důsledku porostou ceny služeb pro všechny (věřitelé promítnou nedobytnost pohledávek do ceny služeb)

řešení?

- chráněný účet
- zrušení/snížení DPH z nákladů exekuce
- odpisy pohledávek
- elektronizace řízení, dálkový přístup

staré exekuce nelze řešit odpouštěním dluhů.

Přílohy

Trh bankovních a nebankovních úvěrů a půjček

Tento trh zahrnuje velké množství subjektů a jejich produktů, lišících se nejen podmínkami, úročením, způsobem zajištění a seriózností poskytovatelů. Klíčovými faktory jsou zpravidla míra rizika a bariéry dostupnosti k získání úvěru či půjčky.

Subjekt, platební instituce poskytující platební služby, je definován 7 odst. 1 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku. Musí se jednat o právnickou osobu, která je držitelem povolení k činnosti platební instituce vydané Českou národní bankou. Tyto instituce pak mohou dle 8 odst. 2 zákona č. 284/2009 Sb. dočasně poskytovat peněžní prostředky. Česká národní banka vede seznam regulovaných a registrovaných subjektů. Jedná se o seznam subjektů působících na finančním trhu České republiky a mající oprávnění nabízet a poskytovat finanční služby, databáze obsahuje data od Bankovní subjekty se při poskytování úvěrů řídí zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách. Úvěr je poskytován ze získaných zdrojů klientů banky, tj. jejich vkladů. Bankovní sektor zaujímá dominantní postavení na úvěrovém trhu a patří mezi společnosti, které jsou dozorovány, mají etické kodexy, mají povinnost dodržovat pravidla na základě kterých, byl úvěr poskytnut. Úvěrový trh je evidován Českou národní bankou a to z pohledu dodržování stanovené právní regulace a etiky. Ze zákona vede Centrální registr úvěrů (CRÚ), což je informační systém soustřeďující data o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob. Výsledným efektem je možnost vzájemné výměny informací mezi jednotlivými účastníky CRÚ. Účastníkem CRÚ jsou banky a pobočky zahraničních bank působící na území České republiky. CRÚ neobsahuje údaje o úvěrech spotřebitelských a hypotečních fyzických osob a ručitelské závazky klientů. Tabulka 3 Počet subjektů v ČR poskytující služby na finančním trhu - bankovní sektor Skupina Banky a pobočky zahraničních bank Družstevní záložny Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČNB 31

Nebankovní subjekty jsou regulovány zákonem číslo 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Úvěr je poskytován z vlastních zdrojů subjektu, který podstupuje podnikatelské riziko spojené s možností existence nesolventního dlužníka. Nebankovní společnosti dodržující obdobná pravidla jako banky jsou členy České leasingové a finanční asociace (ČLFA). Mezi nejvýznamnější členy ČLFA patří mimo jiné :Cetelem ČR a.s., Cofidis s.r.o., HomeCredit a.s., ProvidentFinancial s.r.o.. Jedná se o významné poskytovatele nebankovních finančních produktů typu leasing, spotřebitelský úvěry. Graf 8 Největší poskytovatelé v ČR nebankovních spotřebitelských úvěrů - vstupní dluh (v mil. Kč, v 1. pololetí 2013) 6,000 5,000 4,000 3,000 2,000 1, , , , Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČLFA Strukturu finančního trhu z hlediska počtu subjektů působících na území České republiky lze považovat za stabilizovanou. U bank došlo od roku 2009 ke zvýšení počtu subjektů , u družstevních záložen došlo k naopak ke snížení počtu ze 17 na 13 subjektů, snížil se i počet investičních zprostředkovatelů.

Bankovní i nebankovní sektor nabízí svá pozitiva i negativa a je jen na spotřebiteli, který sektor upřednostní na základě vlastní volby. Tabulka 4 Srovnání bankovního a nebankovního sektoru Základní srovnání Bankovní sektor Nebankovní sektor Výhody - nízké úroky - spolehlivost - množství portfolia půjček - libovolná výše částky - při platební neschopnosti snaha řešit -

rychlost - snadnost - není nutné potvrzení příjmu Nevýhody - složitost vyřízení - vliv registru dlužníků - dokládání příjmu - vyšší úroky, RPSN - určení úvěrové částky - existence podvodníků
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů bankovního a nebankovního sektoru

Celkově lze shrnout, že na současném finančním trhu je již dostatečný počet subjektů nabízejících finanční služby. Jejich existence je podřízena dodržování zákonů, nařízení, pravidel, ale i etických kodexů. Obě skupiny poskytovatelů úvěrů mají své výhody a nevýhody, záleží pouze na klientovi, s kterou uzavře závazkový vztah. 1.4. Úvěry typologie a druhy třídění bankovních produktů - úvěrů, není jednoznačně stanoveno. Klasifikace se liší jak u jednotlivých autorů knih či skript, tak u jednotlivých bank. Rozdílnost je způsobena množstvím druhů úvěrů, možností jejich variací, vznikem nových úvěrů nebo příčinou je důvod, z kterého je nutné provést třídění. Příkladem lze uvést klasifikaci České národní banky, jež ji má uvedenou v jejím Metodickém listu - Úvěry klientské. Úvěry člení dle ekonomických sektorů, časového hlediska, odvětvové klasifikace ekonomické činnosti (OKEČ - do roku 2008) a na ní navazuje klasifikace ekonomických činností (CZ - NACE - od roku 2009), druhového hlediska (spotřební úvěry, úvěry na bydlení,

34 hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti, ostatní úvěry), kategorizace (pohledávky se selháním, bez selhání). 19 Nejběžnější je dělení dle splatnosti, poskytovatele, zajištění úvěru, měny, metody úvěrování, účelu použití. Splatnost je časové hledisko. Pomocí něho, úvěry členíme: krátkodobé: doba splatnosti maximálně 1 rok střednědobé: doba splatnosti 1 až 5 let dlouhodobé: doba splatnosti více jak 5 let Poskytovatel: hledisko subjektu nabízejícího zprostředkování úvěru. S růstovým vývojem zadluženosti domácností docházelo k zvýšení počtu a typů finančních zprostředkovatelů. Měnové finanční instituce: finanční zprostředkovatelé, jež jsou v evidenci ČNB. Mají oprávnění přijímat vklady a poskytovat úvěry, ČNB má nad nimi dohled, jejich fungování je regulováno. Ostatní finanční zprostředkovatelé: finanční společnosti, které nabízejí získání úvěru nebo půjčky. Jedná se především o leasingové služby, faktoring, spotřebitelské úvěry, splátkový prodej, úvěry z kreditních karet. 20 Soukromí poskytovatelé půjček: soukromé osoby, nabízející finanční prostředky nelegální cestou. Bez existence oprávnění či legislativní opory, součást tzv. černé ekonomiky. Zastavárny: nabízí získání finanční hotovosti oproti ocenitelnému předmětu vyšší hodnoty. 19 ČNB. Metodický list: Úvěry klientské. [online]. [cit. 2013-09-24]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/docs/arady/met_list/tuvob_cs.pdf 20 Česká národní banka: Seznam zprostředkovatelů financování aktiv. In: [online]. [cit. 2013-09-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy_mbs/seznam_zfa/index.html 34

Zajištění úvěru: je důležité hledisko pro zhodnocení bonity klienta či zvážení rizikovosti poskytovaného úvěru. krytý: osobní zajištění (ručení) nebo reálné zajištění (zástava věcí movitých, nemovitých) nekrytý Měna: v ČR je možné poskytnutí úvěru v domácí měně a cizí měně Metoda úvěrování: jedná se o projektové financování, u kterého věřitel zohledňuje příjmy jednotlivých žadatelů. dle stavu: úvěr je vázán tvorbou zdrojů kontokorentní: variabilní čerpání na účtu, na kterém probíhá platební styk. Úvěr je omezen pouze stanovenou výší revolvingový: opakovatelný úvěr. Při čerpání stanovené výše úvěru dochází k jeho obnovování. Účel: smluvně vázaná podmínka poskytnutí úvěru, určující na co bude úvěr použit. Pomáhá chránit věřiteli poskytnuté prostředky. Druhy úvěrů: Provozní úvěry jsou typem úvěrů, pomocí kterých je řešeno překlenutí kratšího období běžného provozu. Jsou určeny na činnost

spojenou s vyráběním. Investiční úvěr je určen pro financování výhledově delšího období, které je spojeno s určitým projektem. Americká hypotéka je neúčelová půjčka, určená osobám, která vlastní nemovitost a jsou ochotny ji dát do zástavy. Spotřebitelský úvěr má své určení v zajištění nákupu spotřebních předmětů. Úvěr z kreditní karty poskytuje banka majiteli karty a ten následně má možnost čerpat volně úvěr, bez dalších žádostí. Povinností je splatit každý měsíc určitou část úvěru a úroky. Konsolidace poskytnutých úvěrů je sloučení několika úvěrů do jednoho. 35

Tollingové financování je typem úvěru, který není poskytován přímo žadateli, ale až konečnému příjemci subjektu, vůči kterému dlužník bude provádět úhradu). Mikroúvěr je půjčení malých částek za minimální úrok.

Nejběžnější druhy úvěrů, které jsou domácnostem na území ČR nabízeny, se od sebe liší jak účelem, tak způsobem získání:

Hypoteční úvěr Tento typ úvěru se na území ČR začal poskytovat v průběhu roku 1995. Jedná se o čistě účelový úvěr na financování bydlení. Jeho splatnost může být až na 30 let a jeho výše může pokrývat až 100 % nemovitosti. Ujednání hypotečního úvěru se řídí zákonem č. 190/2004 Sb., zákon o dluhopisech, hlava III.

Hypoteční zástavní listy. Úvěr je jistěn zástavním právem k nemovitosti, jeho platnost nastává okamžikem vzniku právních účinků zástavního práva a banka má možnost po dobu získávání nemovitosti provádět kontrolu výdajů potřebných na získání bydlení. Jednotlivé hypoteční úvěry se od sebe odlišují hodnotou zástavy, velikostí splácené částky, úroky, délkou splácení. Hypoteční úvěr patří mezi produkty podporované státem. Občan, který má tento typ úvěru a splnil zákonem stanovené podmínky, má možnost snížit si o zaplacené úroky základ daně z příjmů (bude mít nižší daňovou povinnost).

Úvěr ze stavebního spoření V České republice se začal používat po schválení Zákona o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření č. 96/1993 Sb.. Jedná se o možnost sloučení vlastního spoření s příspěvkem státu a možností získat úvěr ze stavebního spoření. Splatnost těchto úvěrů je 6-21 let. Jelikož tento druh úvěru je také podporovaný státem, existuje zde možnost odečíst zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření od základu daně z příjmu. 22 V současné době je tento produkt stále považován za nejbezpečnější a nejvýhodnější. 21 KALABIS, Zbyněk. Základy bankovníctví: bankovníctví obchody, služby, operace a rizika. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2012, 168 s. ISBN 978-80-265-0001-8 22 DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, 681 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1515-X 36

Spotřebitelský úvěr. Je upraven zákonem číslo 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Dotýká se úvěrů poskytovaných ve výši 5.000 až 1.880.000 Kč. Ustanovení 2 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru upřesňuje, co spotřebitelským úvěrem není. Definice spotřebitelského úvěru zní: úvěry fyzickým osobám a domácnostem, které slouží k nákupu spotřebních předmětů (automobilů, elektroniky, nábytku aj.), k zaplacení služeb (náklady na dovolenou, vzdělání apod.) a na jiné osobní potřeby. 23 Spotřebitelské úvěry jsou tedy poskytovány jako finanční zdroj hotovostních a bezhotovostních prostředků bez nutnosti určení účelu, za kterým byly získány. Důležitým ukazatelem v souvislosti se spotřebním úvěrem

je RPSN = roční procentní sazba nákladů. Její definice je v 10 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr se rovná současné hodnotě všech peněžitých plnění sjednaných mezi věřitelem a spotřebitelem ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr RPSN vyjadřuje úroveň platebních podmínek úvěru a jejím prostřednictvím lze vyhodnotit výhodnost úvěru pro klienta. 24 Nejnovějším zásahem do spotřebitelských úvěrů z právního hlediska je existence zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, jehož účinnost nastala 25. 2. 2013. Je zaměřen na zamezení neférových praktik, které doprovázející spotřebitelské úvěry, posiluje ochranu spotřebitelů, přinesl povinnost poskytnutí úvěru jen v případě, kdy spotřebitel bude schopen splácet a možnost odstoupení od smlouvy bez sankce ve lhůtě 14 dnů.

Kontokorentní úvěr Jedná se již o standardně poskytovanou službu na českém finančním trhu. Nejčastější variantou, je spojení její existence s běžným účtem, na kterém probíhají peněžní transakce 23 POLIDAR, Vojtěch a PEERAER Marcus. Úvěrové obchody. 2., přeprac. vyd. Praha: Bankovní institut, 1998, 356 s. ISBN 80-726-5020-3 24 KALABIS, Zbyněk. Základy bankovníctví: bankovníctví obchody, služby, operace a rizika. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2012, 168 s. ISBN 978-80-265-0001-8 37 Na základě smlouvy klienta s bankou lze u tohoto typu účtu, dle potřeby klienta volně přecházet do minusového stavu - přečerpání účtu. Vzniklý úvěr je následně hrazen z příchozích plateb. Existence této služby znamená pro majitele účtu finanční rezervu, o kterou nemusí v případě nutnosti opětovně žádat. Ovšem úroky jsou u této služby vyšší než u běžného spotřebitelského účtu.

Splátkový prodej. Jeho existence spočívá na základě uzavřené smlouvy mezi úvěrovou společností a prodejcem a následně uzavřenou úvěrovou smlouvou se zákazníkem prodejce. Po uzavření smlouvy splácí hodnotu zboží zákazník již úvěrové společnosti, nikoli prodejci. Dostupnost toho produktu je jednou z nejjednodušších a proto tak nejnebezpečnějších. K uzavření postačují dva doklady k ověření totožnosti kupujícího, potvrzení o výši jeho příjmu a eventuelně další podklady dle podmínek prodávajícího. Pozornost u těchto typů úvěrů je nutné věnovat výši akontace.

Finanční leasing Je pronájmem spotřebních zařízení pomocí finančních institucí na určitou dobu podmíněnou pravidelnými splátkami. Již ze slova pronájem vyplývá, že splácené zařízení není v majetku uživatele, nýbrž leasingové společnosti, která se tímto jistí pro stav, který může nastat, tj. nesplacení. Uživatel má povinnost se o pronajatou věc starat - udržovat ji a opravovat a nést s tím spojené náklady. Teprve v okamžiku splacení dojde k převodu vlastnických práv na nájemce. Úvěrový trh se neustále vyvíjí, finanční zprostředkovatelé se snaží rozšiřovat své nabídky úvěrových produktů na základě poptávky klientů. Každý úvěr je ve své podstatě specifický. Odlišuje se nejen tím, kdo úvěr poskytuje, ale i tím kdo úvěr přijímá a o jaký úvěr se jedná. Odlišuje se konkrétní situací, důvodem potřeby, způsobem využití. Domácnosti mohou získat využitím úvěrové služby, ale také špatnou volbou typu úvěru, jeho nastavením mohou mnoho ztratit. Přijetí úvěru by mělo vždy předcházet důkladné zvážení příčiny vyvolávající nutnost využití této služby a samozřejmě reálné vyhodnocení schopnosti úvěr splatit, a to jak ze strany poskytovatele, tak ze strany příjemce. 38

Problémem u většiny úvěrů a půjček je, že riziko je rozděleno nerovnoměrně z hlediska času i z hlediska dopadů. Potenciální dlužník se rozhoduje jen v době, než uzavře smlouvu, pro kterou splnil dané podmínky. Vychází přitom z vlastní úvahy o návratnosti získané jistiny a úroků, opírající se o horizont předpokladů nepřesahující zpravidla 12 měsíců.

Poskytovatel financí získává smlouvou právně vymahatelný závazek, u bankovních úvěrů zpravidla podložený zástavním právem, zajištěním, a to fakticky neodvolatelný.

Je tedy vystaven riziku dopadů změn ve společnosti, ekonomické stabilitě a zaměstnanosti, osobních včetně zdravotního stavu a rodinných poměrů.

Tento liberální přístup vyžaduje nezbytnou míru znalostí, finanční gramotnosti a osobní zodpovědnosti dlužníka. Je tedy přirozené, že riziko nezvládnutého zadlužení je výrazně vyšší u lidí a domácností s nižším vzděláním a přehledem, paradoxně nejvyšší počet exekucí se týká spotřebitelských bankovních i nebankovních úvěrů a půjček v relativně nízkých nominálních částkách.

8. Použitá literatura a zdroje

Zákon č. 120/2001 Sb. - exekuční řád, v platném znění

Zákon č. 99/1963 Sb. - občanský soudní řád, v platném znění

Zákon č. 292/2013 Sb. – zákon o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení v platném znění

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pravidlech pro souběžné výkony rozhodnutí“),

Zákon č. 191/2020 Sb. – o některých opatřeních ke zmírnění dopadu epidemie koronaviru SARS-CoV 2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „jednací řád“),

https://www.czso.cz/csu/xj/nabozenska_vira_na_vysocine_podle_vysledku_scitani_lidu_2011

údajů ČSÚ za 3. čtvrtletí roku 2017, míra nezaměstnanosti byla ke konci ledna 2018 a jde o statistiku Úřadu práce ČR

Podíl dlužníků v krajích podle sdružení SOLUS

https://exekuce.justice.cz/wp-content/uploads/2020/01/137_2019-ODKA-ORG_3_Priloha_2_Schvaleni_metodikych_pokynu___Soucinnost_soudnich_exekutoru_ve_.pdf

http://finance.idnes.cz/exekuce-narocna-administrativa-srazky-ze-mzdy-fl0-/podnikani.aspx?c=A160325_084653_podnikani_kho